

MIHUS

Sada kakskümmend viis
põhjust valida noorsootöö

KOLUMN

– Ülly Enn

LK 2

NOORSOOTÖÖ
EETIKA JA VÄÄRTUSED

– Intervjuu Maarja-Ly Teino,
Kirke Kalamatsi ja
Erko Sörmusega

LK 6

TANTSIDES UNISTUSTENI
JA KAUGEMALE VEEL...

– Krõõt Kiviste

LK 18

NOORSOOTÖÖTAJANA
OLEDKI MESILANE MESITARUS

– Irina Meljakova

LK 22

VAJADUS NOORSOOTÖÖTAJATE
JÄRELE TULEVIKUS KASVAB

– Urve Mets,
Andres Viia

LK 24

MUSTKUNSTNIKUST SAI
TUGILA SPETSIALIST

– Merilin Priimäe

LK 32

KOLUMN

– Ülly Enn

FOTO

– Kajar Kattai

KEILA KOGUKONNA
NOORUSLIK HEADE IDEEDE
INKUBAATOR – MÖTE³

– Aare Lepiksaar

LK 36

LUGU SELLEST, KUIDAS ÜKS
TAVALINE ARENGUPROGRAMM
PÄÄSTIS VÄIKESE TÜDRUKU

– Laineli Parrest

LK 40

NOORSOOTÖÖTAJA PARIMAD
SÕBRAD ENESEARENDAMISEL

– Maarja Käger

LK 44

NOORSOOTÖÖTAJA
AMETITEGA SAAB
PEAGI TUTVUDA
VIRTUAALREAALSUSES

– Eesti Noorsootöö Keskus

LK 48

PÖÖRAKEM TÄHELEPANU
NOORSOOTÖÖTAJA TEGEVUST
KUJUNDAVATELE RAAMIDELE

– Maie Kiisel

LK 50

Ajakiri MIHUS teeb 25., juubelinumbriga aupakliku kummarduse 100-aastasele Eesti Vabariigile ja ühes sellega ka kogu noortevaldkonnale. Kõlaga see pealegi klišeena, kuid Eesti kestva edu üheks tugisambaks on meie noored ning seeläbi ka kõik need, kes kannavad noorte eest hästi hoolt. Elevuse ja sütitava energiaga. Tundliku ühiskondliku närviga ja kiirelt kohanedes. Pühendunult. Pädevalt. Jätkuvat jaksu ja edu. Sulle selleks, hea kolleeg!

Aasta oli 1993 ja ma olin verivärskest lõpetanud ühe eriliselt tavalise keskkooli ühes Eesti väikelinnas. Olles edutult teinud katseid ülikooli astumiseks, sain ühel hetkel aru, et mu varasvine entusiastlik mina-pilt stiilis „nüüd on kool läbi ja kõik on võimalik!” hakkab tasahilju asenduma mõtetega sellest, et võib-olla peaks veetma aastakese Avon lady’na töötades ja järgmisel aastal uue hooga end õpingutes

proovile panema. Just nii oli näiteks otsustanud teha üks mu parimatest sõbrannadest, kelle katsed ülikooliõpingute alustamiseks olid luhtunud. Kuni ühel hetkel sattus mu kätte ajaleht, mis kuulutas õppimisvõimalusi Tallinna Pedagoogilises Seminaris. Õnneks osutus sellesuvine viimane ölekõrs minu jaoks edasiviivaks ja minust sai esimesena silma jäänud eriala – alushariduse õpetaja – tudeng.

Elu Tallinnas oli väikelinnast tulnule peadpöörítavalt huvitav ja uued kaaslased tore-dad. Aga kooli kõige ägedam kursus näis siiski olevat üks isemoodi seltskond noor-sootöö-nimeliselt erialalt. Nii juhtuski, et mõne aja möödu-des võtsin kogu oma julguse kokku ja astusin õppeala-juhataja kabinetti sisse palvega lubada mul eriala vahetada. Kui keegi oleks mulle tol hetkel öelnud, et 25 aastat hiljem istun ma siin ja kirjutan artiklit noorsootööst...

Ma olen selle 25 aasta jooksul töötanud noortega noorte-ühingutes, avatud noorte-keskustes, põhikoolis tegut-sevas huviringis ja vanglas. Olen töötanud noortega, kes otsustasid ühel hetkel pead kokku panna ja teha oma projekti Euroopa Liidu noorteprogrammi raames. Olen tegutsenud noorsootöö eriala õppejõuna, aidanud uuendada noorsootöö seadust, luua kutsesüsteemi ja noortevaldkonna koolitaja pädevusmodelit. Juhtinud Euroopa Liidu liikmesriikide läbirääkimisi noortepoliitika küsimustes. Kirjutanud suure hulga artikleid ja korraldanud veel suurema hulga koolitusi nii noortele kui ka kolleegi-dele noortevaldkonnast, aga ka politseinikele, sotsiaaltöo-tajatele, õpetajatele ja pal-judele teistele, kes moel või teisel on noortele toeks. Minu töö on viinud mind pea igale poole Euroopas ja Venemaale, Jaapanisse, Lähis-Itta.

Ma olen olnud vabatahtlik, palgatöötaja ja vabakutseli-sena, ettevõtjana iseendale tööd loonud. See pilt on üsna kirju, kas pole? Ja ometi pole see veel kau-geltki kõik, mis noorsootöö tervikpildile mahub.

„Millega ma tegelen, kui ma kolm korda nädalas kendo trenni teen? Mida selle alaga tegelemine mulle annab? Jah, ma õpin mõõka käsit-sema, aga see ei ole just kuigi praktiline oskus. Ei käi ju mõõda tänavaid möögaga ringi, et sellest võimaliku konflikti või ohuolukorra puhul kasu võiks olla?!

Võtame mõned voorused nagu julgus, otsustavus, enesekindlus. Võtmeküsimus on, kuidas saada need loo-mulikuks? Sest hea inimene käitub õigesti instinktiivselt, loomulikult; ilma et ta peaks teatud hetkel tegema läbi keerulise moraalse kalku-latsiooni, kuidas käituda. Võitluskunstide õpe seisneb kordavas praktikas ning selle kaudu treenitakse kaugeltki mitte ainult ini-mese keha, vaid ka tema loomust ja olemust. Nii sepi-stab võitluskunst sinu karakterisse – ja see kehtib tegelikult enamikes spor-dialades – hulgaliselt muud kui vaid füüsilisi aspekte. Näiteks õpid sa kaotama. Ei saa olla nii, et saad mingi alaga tegeledes järjest kin-nitust sellele, et oled tugev. Pigem jõuab üha arenedes kohale, kui koba sa oled, kui palju on sinust tugevamaid. Pealegi, sinu probleem ei ole sinu vastane. Jah, sa pead temast jagu saama, aga selleni jõudmiseks on ainus meetod tegeleda iseendaga. Ja see on sama tennises, poksis ja kendos – sa ei saa kontrollida seda, kui tugev on su vastane, aga sa saad ennast tugevamaks treenida.

Mina näen siin peegeldust sellele, kuidas saadakse paremaks inimeseks: sa ei saa muuta teisi, aga saad muuta ennast. Kedagi ei saa veenda olema viisakas – teatud laadi käitumismustrid lihtsalt saavad osaks sinu olemu-sest ja sa ei pea mõtlema selle peale, et nüüd ma olen julge või enesekindel või veel midagi. Sa kas oled seda või ei ole. Aga kuidas sa selliseks saad? Sa käitud julgelt ja otsustavalt jälle ja jälle ja jälle. Ja kui sa nii teed, siis ühel hetkel sa muutudki selliseks. Treenerina aitan mina oma õpilastel saada paremaks kendos ja saada paremaks inimeseks.”

Nii rääkis Tarmo Jüristo kord oma tööst kendentreenerina. Võttes suurepäraselt kokku selle, kuidas mina saan aru noorsootöötaja missioonist, mis iganes noorsootöö keskkonnas või meetoditega

ta töötab. Eelkõige aitab noorsootöötaja noorel saada paremaks inimeseks.

Ilmselt on tänane Eesti tegelikult hoopis midagi muud kui 25 aastat tagasi ja enamus meist ei tea enam suurt midagi paberajalehes ilmuvatest kuulutustest ja ammugi mitte Avon *lady*’dest. Aga ma usun, et näitena sellest, kui tähendusrikkaks ja elumuutvaks võib kujuneda suhteliselt suvaline juhus, on see minu noorsootöösse sattumise lugu aegumatu. Aegumatu nagu ühiskondlik vajadus noorsootöö järele.

Ajakiri MIHUS teeb 25., juube-linumbriga aupakliku kum-marduse 100-aastasele Eesti Vabariigile ja ühes sellega ka kogu noortevaldkonnale. Kõlagu see pealegi klišeena, kuid Eesti kestva edu üheks tugisambaks on meie noored ning seeläbi ka kõik need, kes kannavad noorte eest hästi hoolt. Elevuse ja süti-tava energiaga. Tundliku ühiskondliku närviga ja kiirelt kohanedes. Pühendunult. Pädevalt. Jätkuvat jaksu ja edu Sulle selleks, hea kolleeg!

Ja oot, veel enne kui lehte keerad, jagan ka kahte mõtet, mis mind käesole-vat ajakirja lugedes kõige enam kummitama jäid:

Noorsootöö eetikat puudu-tav intervjuu kompab piire deklareeritud väärtuste ja noorsootöötaja igapäevava-likutes avalduvate tegelike hoiakute vahel. On selge, et kutse-eetikas kirjapandu on tunduvalt „mustvalgem” kui elu päriselt. Näiteks, sallivus on ilmselt üks noorsootöö enimteada alustaladest, aga kuidas tulla toime sellega, kui ma oma isiklikest tõeks-pidamistest lähtudes ikkagi tunnen teatavat vastumeel-sust tööks mõne noorega just tema maailmavaate või tausta või tegude tõttu? Kas ma noorsootöötajana üldse tohin nii mõelda? Ja mida teha, kui ma märkan seda mõne oma kolleegi või ülemuse puhul? Mis on noorsootöötaja jaoks usaldus-väärseim kompass keerulistes

eetilistes dilemmades õige suuna võtmiseks? On need kutse-eetika põhiteesid, on see vestlus kogenud ja avatult kaasamõtleva kolleegiga, on see midagi muud? See on tundlik ja põhimõtteline teema, millega tegelemine nõuab üksjagu julgust, nii inimlikult kui ka professio-naalsel tasandil. Ja minu arva-tes annab intervjuu Maarja-Ly Teino, Kirke Kalamatsi ja Erko Sõrmusega head ainet selle keerulise teema pare-maks teadvustamiseks ja sellega edasi tegelemiseks.

Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon OECD esitleb novembri keskpaigas raportit „Engaging and empowering youth in OECD countries – How to bridge the „gover-nance gap””. Avalikuks tagasi-sideks avatud aruande eelver-siooni põhjal teame juba täna, et Eesti noortepoliitika mudel särab seal eredalt positiivse näitena ja äramärgimist leia-vad Eesti valik toetada noorte heaolu ja võimalusi valdkond-liku strateegilise visiooni ja noorsootöö seadusega, aga ka see, et noored on aktiivselt kaasatud noorsootöö planeerimisse, elluviimisel ja mõju hindamisel jm.

<http://www.oecd.org/gov/youth-stocktaking-report.pdf>

Samal ajal tõdeb Maarja Käger oma artiklis, et „rohkem kui pooled Eesti noorsootöötajad või noorsoo-töö organisatsioonid ei oska end hästi noortepoliitikaga ega noorsootöötajatele loodud suunistega kursis hoida või neid oma igapäe-vatöös arvestada” (lk 44).

Käesolev MIHUS avab noor-sootöötajale, tema rollile ja pädevustele otsa vaadates tänast noorsootöö tegelik-kust. Milline võiks noorsootöö Eestis olla aga siis, kui Eesti tähistab 125. juubeliaastat? Võtame selle hetke ja unis-tame korraks. Ja hakkame siis selle unistuse poole sättima!

001

Olga Švarts

28

3. kursuse üliõpilane

Huvitav, värske, mitmekülgselt arendav eriala.

002 Natalja Ivanova
39
4. kursuse üliõpilane

See töö lubab mul nooreks jääda ;)

003 Mirjam
39
Konsultant

Ma olen valinud noorsootöö sellepärast, et noortega töötavad inimesed on reeglina väga lähedad. Sellised veerevad kivid, kes sammalt ei kasvata, vaid teevad selle asemel igasuguseid lähedaid asju. On tegasus, arenemishimulised ja avatud.

004 Sabina
30
Ametnik

Mitmekülgsus.

005 Veera
27
Infospetsialist

Juhuslikult. Ausalt. Ma ei teadnud, kelleks tahan saada. Aga Narva kolledžis oli selline eriala nagu noorsootöötaja. Otsustasin proovida. Ja nüüd ma olen noorsootöötaja, ja see oli kõige parem otsus minu elus ;)

006 Elisa Johanna Lepiku
19
Tallinna Ülikooli noorsootöö tudeng

Olen valinud noorsootöö, kuna esiteks on mulle juba lapsest saadik meeldinud tegeleda endast nooremate lastega. Teiseks, tänu noorsootööle saan noorte elu teha paremaks ja meeldivamaks: ma saan neile anda palju uusi vabaajaveetmise võimalusi ning olla neile vajadusel teejuhiks uutele väljakutsetele.

007 Maria Koppel
31
Noorsootöötaja

Meeldib noortega koos töötada.

008 Anu
35
Noortejuht

Sest oleksin noorena ise vajanud kedagi minusugust.

009 Jekaterina
23
Noorsootöötaja

Tundsin huvi noortega töötamise vastu noortelaagris osaledes ja hiljem täiskasvanuna seal töötades. Noorsootöö ei ole rutiinne töö, iga päev ootab sind midagi uut. Noorsootöös peab alati olema aktiivne, järelkult ei ole kunagi igav. Noored pidevalt „laadivad” sind energia ja positiivsete emotsioonidega. Samuti aitab noorsootöö sul ennast iga päev arendada, sest pidevalt muutuv maailmas tuleb kogu aeg oma teadmisi ja oskusi värskendada.

010 Kelin Talirand
21
Tudeng

Tahan pakkuda maal elavatele noortele rohkem võimalusi, et nende areng ei kannataks nende elukoha tõttu.

011 Katrin Nuuter
52
Noorsootöötaja

Küsin alati endalt, mida mina oleksin tahtnud, kui ma väike olin. Sellest ka vastus: tahan anda seda, mida väiksem tahab.

012 Egle Kõva
39
Noorsootöötaja

Mina ei valinudki noorsootööd, noorsootöö valis minu. Olles pikalt kodus kolme poega kasvatanud, tundsin järjest rohkem vajadust kodust välja saada. Kui pakuti noorsootöötaja kohta, siis kaua ei kahelnud. Mõnus keskkond, erinevad väljakutsed, väga palju koolitusi, pidev toimetamine, toetav meeskond...

013 Maris Uusküla
24
Noorsootöötaja

Põhjuseid on mitmeid, kuid peamiseks on ikkagi see, et mulle meeldib aidata ja tegeleda noortega, et neist saaksid täiskasvanuna õiged ja motiveeritud Eesti kodanikud.

014

Astrid V.

30

Lastekaitsetöötaja

Kui ma ise noor olin, polnud minu jaoks olemas täiskasvanut, kes märkaks, et vajan toetust ja abi, ning tahan kunagi kas või ühe noore jaoks olla see täiskasvanu, kes on olemas ja märkab.

015 Eveli

33

Noorsootöötaja,
huvijuht ja ringijuht

Tunnen, et noortega koos on põnev ja huvitav töötada. Iga päev pakub uusi võimalusi.

016 Celiina

22

Klienditeenindaja

Väga mitmekülgne eriala.

017 Silvi

39

Noorsootöötaja

Mul on vedanud, sest noorsootöö valis mind ning ma lihtsalt ei suutnud sellest loobuda. Noored on meie tulevik ning kui saan tiigis kas või ühe lainetuse tekitada, siis mu töö on seda väärt. Tsiteerides oma kolleegi: „Noorsootöötajad on omamoodi missioonitundega inimesed, kes hoolivad noorte käekäigust ning neile piisab tänuna särast noorte silmis.” Ma arvan, et see ongi põhjus, miks ma olen noorsootöötaja.

018 Liis

30

Noorsootöötaja
koolis

Sest noored on meie tulevik ja nemad on need, kes kujundavad tulevikku. Noorsootöö abil on võimalus luua tugev vundament.

019 Birgit Rasmussen

29

Peaekspert

Ma sattusin noorsootöösse täiesti juhuslikult. See oli esialgu minu hobi, millest kasvas töö, kuna hobi hakkas päristööd segama.

020 Marlen

35

Noortekeskuse
juhataja

Töö on täpselt nii lahe, kui lähedaks ise suudad selle korraldada.

021 Tiina Sinijärv

56

ENTK peaekspert

Noortega koos ja noorte heaks töötamine säilitab nooruslikkuse. Näen mitteformaalses õppes väga suurt väärtust ja rolli noore arengus. Noorsootöös osalemine on asendamatu eriti neile noortele, kelle jaoks kool ei ole lemmikkoht ning noorsootöö võimalused aitavad neil oma potentsiaali parimal viisil arendada. Seega peaks mitteformaalset õpet palju rohkem väärtustama ja selle nimel tasub tegutseda.

022 Helen Hints

34

Endine
noortekeskuse
juhataja, nüüdne
noorsootöö-
spetsialist

Noorsootöö valis minu! Kui olin ise noor ja põdesin esimese luhtunud armastuse pärast, siis lubasin, et ei unusta, mis tunne on olla noor. Siiani olen noortega ühise keele leidnud ja olnud nende usaldusisik. Noored on kasvatanud mind paremaks inimeseks.

023 Anu Reinsalu

38

Peaekspert
noorsootöö
valdkonnas

Sest soovin teha midagi olulist – ehitada tuleviku ühiskonda.

024 Eilika Mätas

32

Peaekspert

Ma olen hingelt maailmamuuaja ja töö noortega annab võimaluse toetada uute maailmamuuatjate arenemist.

025 Kaisa Orunuk

41

Tegevjuht

Noorsootöö on suure missiooniga töö – see on vast peamine hea põhjus tuhande teise kõrval. Lapsed ja noored on meie tulevik, aga toetust, juhendamist ja annete avastamist vajavad nad kohe nüüd ja praegu.

KOGEMUS

Silvi Laidro

Noorsootöötaja

Pühalepa, Hiiumaa

FOTO

Kajar Kattai

Noorsootöötaja ameti
juurde sattusin pea 11 aastat
tagasi täiesti juhuslikult
ning naeran ikka, et ju see
oligi mulle ette määratud.

Esimesed viis aastat tegin oma tööd vastavalt seadus- andlusele, sisetundele, noorte vajadustele ja täiendades ennast erinevate koolituste toel ning arvasin, et selline see töö ongi. Tundsin, et olen nn „tegija“ ja kuidagi raamides ning tegin asju harjumuspäraselt kuni ühe päevani... Olen siiralt tänulik Ülle Roometsale, kes raputas mind ja avas

mu silmad, et tegelikult on noorsootöötaja palju enamat kui see, mis mina tollal olin – inimene tänavalt, kes toimetab noortega, toetas neid, teadvustamata endale, et ka noorsootöötaja vajab arengut, motivatsiooni ja tunnustust. Tegelikult on muidugi ka noorsootöötajad n-ö inimesed tänavalt, kes tegelevad noortega, sest ega ainult kutse ei tee noorsootöötajaks, vaid siiski inimene ise – tema väärtushinnangud, hoiakud, sest noored on noorsootöötaja peeglid.

Tänu oma kolleegi Claire Leigri toetusele hakkasin uurima kutsete kohta ning tema soovitusel tegingi otsuse taotleda endale 4. taseme noorsootöötaja kutse. Esialgu ehmatas portfoolio ära, kuid soovitan siiralt alustada portfoolio täitmist juba kuu enne esitamise tähtaega, sest siis saab vahepeal selle täitmise kõrvale jätta ja alustada hiljem uuesti uute mõtetega. Portfoolio on väga hea eneseanalüüsivahend,

kus saab analüüsida selliste tegevusi, mida teed iseene-
sest mõistetavalt. Kiidan
ENTK nõustajat, kes oli väga
otsekohene ja aus ning andis
kõik vajalikud vastused.
Kutsekomisjoni liikmed on
oma ala spetsialistid ja nende
eesmärk ei ole mitte kuidagi
takistada kutse saamist, vaid
just erinevate küsimustega
saada vastuseid küsimustele,
mis on jäänud halvasti vas-
tatuks ja siiski leida võimalus
taotlejale kutse anda.

Oma kogemusest võin öelda, et hindasin toona oma oskuseid madalamaks, kui need on, ja komisjon küsis, miks ma taotlen 4. taset, kui mul on juba olemas 6. taseme pädevused ja teadmised. Peale 4. taseme noorsootöötaja kutse saamist otsustasin astuda Tallinna Ülikooli noorsootöö erialale, mille ma ka tänavu juunis lõpetasin. Ülikooli esimesel kursusel taotlesin 6. taseme kutset, mille ka sain.

Mina tõepoolest kasutan
portfooliot eneseanalüüsiks,

sest seal tulevad välja kõik tugevused ja nõrkused, sest, nagu me teame, on noor-sootootaja nagu „töökriim” (sõna, mis tuli ühelt noor-sootöökoolliselt ja kasutan seda pidevalt): ta peab olema laia silmaringiga, teadma ja oskama kõike, olenemata valdkonnast. Ülikooli viimasel kursusel oli meil eraldi aine, mille lõputööks oli kutse-portfoolio täitmine, ja anti võimalus kutset taotleda. Meie õppejõud oli Birgit Rasmussen ning ta motiveeris ja julgustas mind taotlema 7. taseme kutset ja ma olen talle siiralt tänulik, et ta seda tegi. Tuligi välja, et mul on kõik vajalikud pädevused olemas ja tean kindlalt, et töö, mida ma teen, on kvaliteetne.

Soovitan kõigil tulevastel kutse taotlejatel kindlasti suhelda oma töökaaslastega, lasta neil läbi lugeda portfooliod, sest ka nemad oskavad vajadusel midagi lisada. Olge julged ennast kiitma ja uhked oma töö üle, sest portfoolio peegeldab teie tööd.

KOGEMUS

Tessi Ilustrumm-Press

Kohila Avatud

Noortekeskuse juhataja

mida loengukursuse osana
teeme, siis tundus koos
kursusekaaslastega selle prot-
sessi läbitegemine mõnusam.

Kuna portfoolio täitmine on aeganõudev, siis, nagu tubli tudeng ikka, tegin endale alguses plaani, et iga päev teen natuke. Alguses täitsin iseendaga tehtud kokkulepet, aga vahel juhtub, et aeg jookseb ees kiiremini, kui ise järele jõuad, ja selle tulemusena olin kolm pikka päeva arvuti ees ning analüüsisin tehtud tööd ja ennast noorsootöötajana. Kui igapäevase töö kõrvalt hästi ei hooa, kui palju tegelikult erinevaid tegevusi teen, koos noortega sündmusi läbi viin ja mida kõike see tähendab, siis portfooliot täites sain aru,

kui palju olin õppinud ja osa saanud nende kolme aasta jooksul noorsootöös. Minu jaoks oli portfoolio täitmisel olulisem see, mida kõike ma sain enda kui noorsootöötaja ja inimese kohta teada, kui see, et ma saaksin lihtsalt noorsootöötaja kutse kätte. Ma ei salga, et protsess oli kohati väga raske, sest see võib olla väga väsitav, kui analüüsid enda tööd ja ennast terve pika päeva.

Üks ebamugavamaid koge-
musi minu jaoks oli see, et
portfooliot täites peab kirju-
tama mina võtmes, aga noor-
sootöö on suur meeskonna-
töö ning peas vasardas mõte,
kuidas ma nii ikka kirjutan.
Aitas see, et kirjutasin, kuidas
koos tegime, aga tõin eraldi

välja, milline oli minu roll. Kui sain teada, et saan noorsootöötaja kutse, siis oli meel väga rõõmus! Ma olen väga rahul, et kutse taotlemise ette võtsin, sest protsessi käigus sain uusi ideid ja selgemaks, mis on hästi ja milles võiksin end veel arendada. Soovitan kindlasti noorsootöötaja kutset taotleda iseenda kui noorsootöötaja arengu jaoks.

Minu soovitused selle teekonna ettevõtmisel on: võta endale aega, et saaksid olla rahulikult ja süveneda, sest eneseanalüüsimine tuleb palju paremini välja, kui ei pea kiirustama. Halba ei tee ka mõni hea maiustus, mida nautida samal ajal, kui sõrmed arvutiklaviatuuril klõbistavad. :)

Rene KolonSaue Noortekeskuse
noorsootöötaja**Kajar Kattai**

Usun, et tulevikus kasvab noorsootöötaja kutse väärtus veelgi. Nagu kogu nootsootöö väärtus. Selleks on vaja luua süsteem, mis väärtustaks noorsootöötaja ametit tervikuna. Üksinda on väga raske head ja jätkusuutlikku noorsootööd teha.

Kollektiivne kutse taotlemise idee sündis tegelikult Saue Noortekeskuse juhatajal Kristi Paasil. Peab tunnistama, et ega seal palju valikuvõimalusi ei antud. Nii me siis läksimegi 5. märtsil 2015 kõik koos Endla talu saunamajja kutset taotlema. Protsess oli pikk, kuid samas põnev tagasivaade juba tehtud tööle. Kutse taotlemine annab hea võimaluse mõelda ning mõtestada noorsootööd tervikuna. Kui varem olin võib-olla mõelnud nendest teemadest põgusalt, siis nüüd oli vaja need mõtted lauseteks vormida ja kirja panna. Mäletan, et alguses kirusin küll küsimusi, vormi, lausestust jne. Peas ringlesid mõtted, milleks ja kellele seda kõike vaja on, ent kui asi tehtud sai, siis oli ikka hea tunne küll. Ka mõtted olid kogu protsessi vastu positiivsemaks muutunud.

Ühistaotlemise tulemusel omavad kõik Saue Noortekeskuse töötajad kutset. Tänapäevaks on see tööle asumise üks tingimustest. Uued kolleegid teevad endale esimesel võimalusel noorsootöötaja kutse, sest see annab prestiiži ning on vajalik noorsootöötaja identiteedi tekkimiseks.

Usun, et tulevikus kasvab noorsootöötaja kutse väärtus veelgi. Nagu kogu noorsootöö väärtus. Selleks on vaja luua süsteem, mis väärtustaks noorsootöötaja ametit tervikuna. Üksinda on väga raske head ja jätkusuutlikku noorsootööd teha. See on võimalik, kuid varsti käib sellise inimese vedru maha ning entusiasm ja teotahe lahtub. Selleks, et teha head ja ühiskonda muutvat tööd noortega, on vaja hästi toimivat kollektiivi, mõistlikku ja toetavat KOV-i ning muidugi ka noori, kelle jaoks seda kõike tehakse. Mul on siiralt hea meel, et Saue Noortekeskuses on need komponendid paigas.

Kokkuvõtvalt on kutse taotlemine küll aeganõudev ja põhjalikkust vajav protsess, kuid samas on see väga hea vahend konkretiseerida, mõelda ning mõtestada noorsootöötaja sügavamaid sfääre. Saab minna oma kogemuse sisse, selle pulkadeks lahti võtta ning pärast veel paremini kokku laduda. Kui kellelgi peaks olema kõhklusi taotlemise suhtes, siis soovitan selle teekonna siiski ette võtta – kasvõi enda pärast.

Tiina Sinijärv

Eesti Noorsootöö
Keskus, peaekspert

Olen noorsootöötaja kutsega kokku puutunud veidi rohkem, kui seda tavaliselt ette tuleb. Olin mõned aastad Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse esindajana kutsekomisjoni liige ning tänu sellele ehk rohkem kursis kutse taotlemisega. Olles ise hindaja rollis, sain paremini aru, mida kindlasti ei tohiks teha ja mida kindlasti peab tegema. Nüüd, kui olen lõpuks ise selle protsessi läbi teinud, julgen ka teistele soovitusi jagada. Aga, et kõik ausalt ära rääkida, tuleb alustada algusest.

Olin Keila Noortekeskuse juhatajana töötanud juba pea kümme aastat ning olen algusest saadik Eesti ANK liige ja mõned aastad juhatuse liige ning mitte just kõige tagasihoidlikum liige, hakkas minu nägu selles seltskonnas juba meelde jääma. Sagenesid ütlemised,

et sinul on ju kindlasti juba noorsootöötaja kutse, ja imestus oli suur, kui vastasin eitavalt. Selle juures oli mul ikka veidi piinlik ka. Kutse taotlemise olulisuses pole ma kunagi kahelnud. Olen olnud alati töö kvaliteedi juhtimise usku ning noorsootöötaja kutse taotlemine on üks professionaalse enesearendamise viise. Lisaks aitab noorsootöötaja kutse vägagi kaasa selle ameti väärtustamisele, mis on ju iga noorsootöö valdkonnas töötava inimese teha.

Mõte, et ma selle sammu ühel heal päeval ära teen, küpses minu peas aastaid ja ikka tuli mõni hea vabandus, miks ma seda jälle ei teinud. Nüüd tagantjärele arvan, et kutse taotlemine tulebki ette võtta, kui selleks on õige aeg. Tahan sellega öelda, et selleks peab olema tugev sisemine soov ja motivatsioon. Seda tuleb teha täie pühendumusega ning kindlasti tuleb enda vastu aus olla. Vaid siis on sellest kasu. Loomulikult on rõõmustav, kui sellega kaasneb palgatõus või pikeneb puhkus või rakenduvad veel mingid soodustused, kuid see ei tohiks olla peamine põhjus.

Kui mõte on küps ja tahe olemas, jääb üle vaid see ära teha. Mina printisin endale portfoolio välja ja kandsin seda kõikjal kaasas – nii sain teha kiireid märkusi, kui tuli hea mõte, kuidas oma ühte või teist pädevust kirjeldada ning mida just selle küsimuse juures rääkida või kui meenus sobilik näide oma tööst.

Õhtul vormistasin selle jälle korralikult arvutis ära ja nii see eneseanalüüsi dokument tasapisi täitus. Vahepeal on hea mõneks ajaks portfoolio peast välja saada ja siis uuesti värske pilguga üle vaadata. Ilmnesid kordused, sest mõned näited sobivad mitmesse kohta ja vahel hoidsin peast kinni, vaadates, mis asja ma olin kirja pannud. Ideaalne oleks võimalusel peaaegu valmis portfoolio anda kellelegi teisele lugeda ning las ta siis esitab küsimusi ja juhib tähelepanu kitsaskohtadele. Portfoolio on tehtud väga kasutajasõbralikuks ja seda on mugav täita. Iga oma pädevust analüüsid on ette antud rida küsimusi, millele tuleb vastused kirja panna, imelihtne ju :).

Viis olulist asja, mis minu meelest peab paigas olema, ja edu on garanteeritud:

- 1 Tõeline sisemine soov ja tahe teha portfoolio abil enda tööks vajalike pädevuste kohta eneseanalüüs.
- 2 Vali endale vastav tase, mida hakata taotlema. Võid kolleegidelt nõu küsida, aga otsus tee ise.
- 3 Varu piisavalt aega, aga mitte alla ühe kuu.
- 4 Ole lõpuni aus, sa ei pea midagi tõestama teistele, vaid endale. Me pole keegi üliinimesed ja kui sul pole mõnele küsimusele vastust, siis nii kirjutagi, sest see ongi sinu arengukoht.

- 5 Ole korrektne ja jälgi kõiki juhiseid.

Kindlasti tegeleme kõik vähem või rohkem eneseanalüüsiga. Kuidas mul tänane päev läks, kas tulin oma tööülesannetega toime, mis läks hästi, mis võiks minna paremini, mida ma pean selleks tegema, et töö oleks tulemuslikum jne. See on loomulik ja oluline osa tööst ja arengust. Aeg-ajalt peaks lähenema süsteemselts ja mis on selleks parem tööriist, kui kutsestandardil põhinev endale vastava taseme noorsootöötaja portfoolio täitmine.

Eesti Noorsootöö keskuse kodulehel on suurepärased teejuhised, alates sellest, kuidas saada teada, millise taseme taotlemine just sulle sobib, juhendmaterjalid ja soovitatav lugemisvara, kuni tehniliste näpunäideteni. Võib öelda, et kõik on puust ja punaseks tehtud. Kindlasti tasub läbi lugeda ka korduma kippuvad küsimused, et ebaõnnestumisi ennetada.

Tahan veel rõhutada, et kui kutse on käes, ära unusta portfooliot sahtli põhja, vaid võta see aeg-ajalt ette ja vaata, kuidas täna seis on. Kas kitsaskohtadega oled tegeleenud või äkki on hoopiski midagi unarusse jäänud ja vajab uuesti käsile võtmist. See kõik aitab sul suured oma tööga rahulolu ja toob juurde tööõõmu.

Jõudu tööle!

Anneli Meisterson

Kuressaare avatud
noortekeskuse
Noortejaam juhataja

Hea noorsootöö tegemiseks on kindlasti vaja professionaalseid noorsootöötajaid, kelle väärtustamine on tööandja ehk üldjuhul kohaliku omavalitsuse pädevuses. Hetkeolukord on kahjuks kujunenud selliseks, et kvaliteetne noorsootöö on kohalikele omavalitsustele tähtis, aga noorsootöötajad oma töö väärtustamist ise ei taju. Üheks põhjuseks on kindlasti see, et noorsootöötajale tajutavad väärtustamise tegurid on näiteks palk ja puhkus, tunnustamine, täiendkoolitustel osalemise võimaldamine ning transpordikulude hüvitamine.

Kui noorsootöötajate tegevusest ei saada aru ning avalikkus noorsootööd ei väärtusta, kaotavad noorsootöötajad enesekindluse oma professionaalsete oskuste ja teadmiste suhtes.

Noorsootöötaja kutse omandamine on üks võimalustest, kuidas tõsta teadlikkust noorsootöötajate kutseidentiteedist ning neile loodud arenguvõimalustest, et nad ei kaotaks enesekindlust ning usku oma oskustesse ja teadmistesse.

Antud kogemuslood peegeldavad väga hästi seda, et kutse taotlemisel on erinevaid põhjuseid. Kõigist kumab läbi noorsootöötaja isiklik areng ning arusaam, et tegemist on eneseanalüüsi vahendiga. Noorsootööd satutakse tegema erineva tausta ning haridusega. Kutse omandamisega kaasneb ideaalne võimalus viia ühtsele

tasemele noortega tegeleja arusaam oma igapäevatööst ja noorsootöötaja rollist. Samuti annab see tööandjale, aga ka lastevanematele kindlustunde, et valdkonnas tegutseb oma ala spetsialist.

Kutse taotlemine nõuab tööpoolest pühendumist ning seepärast meeldib mulle väga kollektiivse ühistootmise idee, mis aitab kaasa koostöökultuuri tekkimisele ning koostööl põhinevate õpetamis- ja õppimisviiside populariseerimisele. Olen täielikult nõus Tiina Sinijärve mõtetega, et kutse taotlemise soov peab tulema noorsootöötaja enda motivatsioonist ning portfooliot ei tohiks ka pärast sahtlipõhja unustada. Aja möödudes võivad nõrkused muutuda hoopis väljakutseteks ning tugevused tööroõmu allikaks.

Töötades noortekeskuse juhina, ei ole ma kutse taotlemist kohustuslikuks teinud, sest praegu on juba olemasolevatel töötajatel 6. tase või noorsootöö haridus. Tean, et kutse olemasolu ei tee noorsootöötajast automaatselt head noorsootöötajat, kes tuleb noortega ideaalselt toime. 7. taseme noorsootöötaja ei peagi otseselt noortega kokku puutuma, aga kindlasti puutub ta kokku teiste noorsootöötajatega. Hea suhtlemisoskus ja koostöö ongi minu jaoks ühed peamised indikaatorid, mida juhina oma töötajates hindan. Kui sellele lisandub ka veel erialane haridus või noorsootöötaja kutse, on kompott ideaalne.

Noorsootöötaja kutse omandamine on üks võimalustest, kuidas tõsta teadlikkust noorsootöötajate kutseidentiteedist ning neile loodud arenguvõimalustest, et nad ei kaotaks enesekindlust ning usku oma oskustesse ja teadmistesse.

KOMMENTAAR

–

Küll Salumäe

Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia huvijuht-loovtegevuse õpetaja programmijuht, huvihariduse assistent

FOTO

–

Kajar Kattai

Noorsootöötaja professionist rääkides tuleb alustada kindlasti sellest, MIKS niisugune elukutse ühiskonnas vajalik on. Noortevaldkonna arengukavast 2014–2020 leiab vastuse: et noorel oleksid avarad võimalused arenguks, eneseteostuseks ja osalemiseks, rohkem valikuid oma loome- ja arengupotentsiaali avamiseks, väiksem risk olla tõrjutud jne.

MIKS ei piisa noorele võimalustest, mille loovad tema vanemad, teised kodused ning üldharidussüsteemis töötavad õpetajad? MIKS kasutab noor juba lapseeas alates meeleldi noorsootöö keskkondi väljaspool perekonda ja tasemekoolitust? Sest need teadmised, oskused ja kogemused saab ta ise, oma vabast tahtest lähtudes valida. MIKS on vaja noore valikuid toetama professionaalset noorsootöötajat? Et noor usaldusväärse ja oskaja täiskasvanu toel oma valikute põhjusi ja tagajärgi teadvustaks ning kogetust õpiks.

Kutsetaotlemise lugudes on Birgit Rasmussen nimetatud kui kutse taotlemist toetanud õppejõudu. Soovitan kindlasti tutvuda Birgiti magistritööga, milles ta käsitleb noorsootöö tähtsust ning noorsootöötaja töö väärtust ja väärtustamist kohalikes omavalitsustes.

Birgit on tõdenud, et tema poolt 2017. aastal läbi viidud uurimuse tulemused on vastuolulised. Noorsootöö oleks valdkonna spetsialistide hinnangul justkui väärtustatud, kuid avalikkusele ja ka kohaliku omavalitsuse juhtidele tuleb noorsootöötajatel oma töö olulisust pidevalt tõestada. Samas pole noorsootöötajad noorsootöö väärtustamise teemadel omavalhel diskuteerida saanud, neil puudub ka endal teadmine, mis noorsootöötajaid noorsootööd tegema motiveerib – MIKS noorsootööd tehakse?

Noorsootöötaja kutse taotlemise portfoolios tuleb vastata arvukatele küsimustele, kellega ja kuidas noorsootööd tehakse või

millal missuguseid tööviise ja -meetodeid kasutatakse. See annab taotleja kutsealastest kompetentsidest ülevaate talle endale ja hindavale komisjonile. Noorsootööle ja -töötajatele eraldatavate ressursside ning toetuse määr suureneb aga juhul, kui kasvab mõistmine, MIKS on noorsootöö ühiskonnas vajalik.

Uuringus osalejad on tõdenud, et noorsootöö nähtavuse ja arusaadavuse suurendamiseks saaksid selle töö tegijad ise kõige rohkem ära teha. Siinkirjutaja aga kahtleb, kui võrd valmis on noorsootöötajate argumenteerima tööandjatele oma kompetentside väärtuslikkust, kui nad selle üle pole isekeskis arutlenud?

Et suurendada noorsootöö arusaadavust ühiskonnas, tuleb õppida noorsootöötajatel endil asjalikult ja huvi tekitavalt rääkima selle eesmärkidest ning selgitama, kuidas on erinevates kogukondades kasulikud kutseliste noorsootöötajate kompetentsid.

8. novembril toimus Tartus noorsootööd ja -töötajaid väärtustav seminar „Noorsootöö – kutse, mitte amet!”

Seminari viisid läbi Birgit Rasmussen, Külli Salumäe ja Lii Araste.

Seminaril loodi ühiselt teadmisi ja arendati oskusi, mis aitavad senisest tõhusamalt selgitada nii kohalike omavalitsuste juhtidele kui ka kogu ühiskonnale, MIKS ME NOORSOOTÖÖD TEEME!

TEKST

–

Maarja-Ly Teino
Aruküla noortekeskus

Kirke Kalamats
Eesti Gaidide Liit

Erko Sõrmus
Kristiine noortekeskus

FOTO

–

Kajar Kattai

NOORSOOTÖÖ EETIKA JA VÄÄRTUSED

**Mis iseloomustab
sinu meelest head
noorsootöötajat?**

MAARJA-LY: Minu arust iseloomustab head noorsootöötajat oskus olla paindlik ja hakkaja. Midagi pole kivilisse raiutud ja lähtumine noorte hetke seisust on minu arvates väga oluline. Kindlasti on hea noorsootöötaja avatud ja särava silmaga :) Kui noortekas istub kuri „tädi”, siis ei taha keegi sinna hea meelega tulla. Mis muidugi ei tähenda, et noortega peab olema ainult n-ö *chill* ja sõber, kokkulepped ja reeglid peavad olema, vaid pigem mõtlen seda, et temas on see soojus ja noored tunneksid, et nad on oodatud. Hea noorsootöötaja on ka inimene, kes teeb oma tööd südamega ega aja järke töölepingus olevale või töötundidel, vaid tahab ja tunneb, et saab midagi noortega koos ära teha :) Samuti on usaldusväärsus üks suur võtmesõna noorsootöötaja juures.

KIRKE: Millegi liigitamine heaks või halvaks on muidugi väga subjektiivne, kuid ma arvan, et ühel heal noorsootöötajal on eelkõige olemas tahe muutusi teha. Muutused ei pea olema maailma mastaabis, ka väiksemad muutused võivad viia suurte asjadeni. Noorsootöö lihtsalt on ala, mida peab ise tahtma teha ja mis on kellegi kireks. Ka mina olen selline inimene, nagu täna olen, tänu inimesele, kes oli kunagi minu gaidijuht ja tegeles meie kui väikeste gaididega

Kui vaadata noorsootöötajate hinnanguid enda üldisele pädevusele, siis on nii juhid kui ka noorsootöötajad ülekaalukalt kindlad oma võimes luua häid suhteid inimestega (üle 80% on valinud hea või väga hea), püstitada eesmärged ja tööd planeerida ning kutse-eetikat järgida.

Noorsootöötajate koolitusvajaduse uuring, 2017

suure entusiasmiga, nakatades ka mind noortega tegelemise pisikuga.

MAARJA-LY: Väga nõus Kirkega :)

ERKO: See on kohutavalt raske küsimus. Noorsootöö ongi praeguseks nii lai mõiste, et mulle tundub, et sellele, mis iseloomustab head noorsootöötajat on sisuliselt võimatu vastata. Igas kitsas nišis need inimesed, kes seda tööd teevad, erinevad väga palju. Neil on erinev teadmistepagas ja tööriistakohver, nad on inimestena väga erinevad. Olen ka näinud seda, et tuues ühest keskkonnast väga hea noorsootöötaja teise keskkonda (nt töötama riskinoortega), ei pruugi ta sellega hakkama saada. Ja vastupidi. Aga kui mingid jooned peab välja tooma, siis ma ütlesin, et üks põhilistest asjadest on see, et noorsootöötaja on tundliku sotsiaalse närviga. Kui seda ei ole, siis arvan, et seda tööd on südamega raske teha. Peab olema ka tugev intuitsioon – pead tajuma noori ja gruppe, see on mingi teatav olukorra tunnetus. Kiire kohanemise ja ümberlülitamise võime on noorsootöötajatele väga oluline, nagu ka kõrge stressitaluvus, sest olen näinud, et väga paljud head noorsootöötajad põlevad väga kiiresti läbi. Pead suutma tööd mitte koju kaasa viia. Ning üks olulisimaid asju on tunnetada oma pädevuste piire. Et sa ei hakkaks psühholoogiks ega arstiks noorele, et sa mõistaksid, kus

lõpeb nõu andmine ja algab nõustamine. Noorsootöötaja peab olema vahendaja ja leidma spetsialisti, kellega koos noorega edasi töötada. Noorsootöötaja ei ole mingisugune universaalnimene. Ja muidugi miljon muud asja, mis head noorsootöötajat iseloomustavad: hea huumorimeelega, osav suhtleja, ei karda noori jne.

MAARJA-LY: see on tõesti õige, et üks noorsootöötaja peab tundma oma pädevuse piire ja vajadusel suunama noore edasi professionaali juurde. Kohanemisevõime on samuti hea märksõna, sest kõik noored on erinevad ja kõik, mis nad teevad, tunnevad ja mõtlevad, täpselt niisamuti.

Milline noorsootöötaja sina oled? Kuidas sa seda tead :)?

MAARJA-LY: Ma arvan, et ma olen väga pealehakkaja noorsootöötaja. Ma teen oma tööd südamega ja proovin alati midagi uut ja põnevat noortele pakuda. Ma tahaks loota, et ka noored ja ka nende vanemad näevad minus kedagi, keda usaldada, ja kedagi, kes on nende jaoks alati olemas.

KIRKE: Mina olen enda arvates töökas, kohusetundlik ja värskete ideedega noor ning ma väärtustan kõrgelt ka töö kõrvalt lõbutsemist. Minu suurimateks tagasisideajateks on minu gaidilapsed, kellega tegelen juba kolmandat aastat. Kui minu mõeldud tegevused

poleks piisavalt huvitavad, siis lapsed ütleksid selle kohe välja, kuna lapse suu kohe kindlasti ei valeta. Samuti on mu rühm aastatega vaid kasvanud, mitte kahanenud.

ERKO: Ma ei tea. Sellele küsimusele ma vastaksin tsitaadiga „Viimsest reliikviast”: „Ma ei ole see, kes ma olin eile, ja pole homme see, kes ma olen täna.” Oma 15 tööaasta jooksul olen olnud ikkagi erinevat tüüpi noorsootöötaja. Olen olnud see „kuri onu”, kes noortekas ees istub, laheda semu tüüpi jne. Oma tugevusena oskan välja tuua kindlasti ideede genereerimise. Juba väiksest peale olen ma erinevaid asju välja mõelnud, eriti mängusid, ja seda teen siiani ka noorsootöös. Samuti pean end heaks noortega kontakti loomises, ma ei ole kunagi inimesi kartnud ja võõraste inimestega suhtlemine ei ole minu jaoks mingisugune probleem. Ma ise ikka tahaks arvata, et olen hea noorsootöötaja, aga lõpliku vastuse sellele saavad ikkagi anda ainult need inimesed, kellega ma tööd teinud olen. Noorsootöö ongi ju selline ala, kus tulemusi näeb sageli alles väga pika aja pärast ning neid võivad mõjutada väga paljud erinevad asjad, seega on raske hinnata, kus lõpeb minu panus tulemusse ja algab kellegi teise panus, kuna noort arendavad erinevad inimesed tema ümber. Mina igal juhul usun noorsootöö tegevuse mõjusse siiralt ja arvan, et isegi kui väga suurt osa meie

tegevusest ei saa mõõta, ei saa me ühiskonnas võtta riski ja öelda, et sellepärast pole meie tööd üldse tarvis.

Kuidas / kas sina igapäevaselt tegeled eneseanalüüsi ja enda arengu toetamisega?

MAARJA-LY: Eneseanalüüs on justkui iga päeva üks osa. Töölt koju minnes või sel hetkel, kui noored on noortekast läinud või kui on tehtud jälle mõni sündmus, siis alati kas üksi (või kui oleme noortega koos midagi teinud, siis koos nendega) mõtlen, kuidas oli, mida teha teisiti, kuidas teised rahule jäid. Muidugi on noortega nii hea see, et päeva või sündmuse lõppudes koju minnes, on nende nägudest näha, kas said hakkama või saaks veel paremini. Sade silmis ja naeratus suul annab nii võimsa tagasiside. Enda arengut toetan erinevate seminaride, infopäevade ja koolitustega. Üks oluline osa on kindlasti ka puhkusel. Muidu võib vahel kõike olla nii palju, et see teeb suure karuteene. Lõpetasin suvel ülikooli, mis andis väga palju mõtet ja eesmärki mu tööle juurde.

KIRKE: Mina pole kunagi ülikoolis noorsootööd õppinud, minu kogemus on tulnud kõik ühest organisatsioonist, milleks on Eesti Gaidide Liit. Gaidluses kehtib põhimõte „õppimine läbi tegevuse”, mis rakendub nii lastele kui ka nende juhtidele. Pidevalt aktiivselt oma tegevust

Kutsega kursis olemine, kutse omamine ja erialane haridus omavad positiivset mõju noorsootöötajate pädevusele ning eeldatavasti ka pädevuse arendamisele eelnevale eneseanalüüsile ja -arendamisele. Ühelt poolt võib eeldada, et kutsega kursis olevad ongi pädevamad, kuid teisalt on võimalik, et kutsega tutvumine on avardanud arusaama noorsootöö mitmetahulisusest ning erinevate oskuste arendamise vajalikkusest. Seega kinnitab noorsootöötajate koolitusvajaduste uuring, et noorsootöötajate pädevuse tõstmisel, sh süsteemse enesetäiendamise soodustamisel, on võtmeteguriks noorsootöötaja kutse laiem tutvustamine kutsestandardile tuginedes.

Noorsootöötajate koolitusvajaduse uuring, 2017

planeerides ja läbi viies saan tehtule vaadata tagasi ning tõdeda, et olen palju õppinud ka katse-eksituse meetodil. Väga oluline on vahel ka vigu teha, sest need õpetavad kõige paremini. Õeldes, et kõik on alati õnnestunud, tähendab, et tegelikult pole uusi asju katsetatud ning pole püütud liikuda parimas suunas. Kui ei tee vigu, siis sa ei kompa enam oma piire. Nii et lisaks koolitustele, mida organisatsiooni sees läbin, ning lastega tegelemisele üritan alati katsetada uusi asju, mis hoiaks asja põnevana. See on üks mitteakadeemilise õppe võimalust.

MAARJA-LY: Jällegi pean Kirkega nõustuma, just selle koha pealt, et oluline on teha vigu ja proovida. Kõike ei saagi kohe õigesti teha ja noortega töös on oluline uudsus ehk siis on ju vaja proovida ja näha, mis just meie noortele meeldib.

ERKO: Ma ei suuda ette kujutada, kuidas saaks olla nii, et noorsootöötaja ei analüüsiks oma tegevusi. Kuidas sa sellisel juhul midagi korraldada või noortega läbi viid – nagu robot?! Kas siis inimesed ei ole iseendast huvitatud? Minu jaoks on see lihtsalt nii loogiline, et ma ei saa tegelikult selle küsimuse esitamise vajalikkusest aru. Enne, kui sa midagi teed, siis plaanid

seda ning hiljem analüüsid. Minu meelest piisab ka selle tegemisest mõttetasandil. Ei pea hakkama kunstlikult mingisuguseid vorme täitma. Küll aga tiimina on aeg-ajalt hea oma tegevusi struktureeritumalt analüüsida.

Kas / millal oled tutvunud noorsootöötaja kutse-eetika 7 teesiga ja kuidas / kas neile ise järjepidevalt ka oma igapäevatöös mõtled?

MAARJA-LY: Ülikoolis tutvusime kutse-eetikaga väga põhjalikult ja ma arvan, et otseselt igapäevaselt nende teeside peale ei mõtle, kuid need on kogu aeg n-ö *back of my mind* ja oma tööd tehes siiski lähtun nendest. Need on kuidagi loogiliseks osaks saanud ja muud moodi seda tööd justkui teha ei saagi.

KIRKE: Täiesti aus olles lugesin need teesid just praegu esimest korda läbi. Ja samuti täiesti ausalt öeldes on see minu kõik jaoks täiesti tavaline ja igapäevane tarkus ning viis asjade tegemiseks. Minu jaoks on see kõik olnud loomulik, noortega töös on lahutamatuks osaks võrdsus ja noorte mõistmine, kuulamine.

ERKO: Küsisin erinevate noorsootöötajate käest oma lähiringis: mitte keegi ei ole süvenenumalt tutvunud

nende teesidega. Ka mina teadsin, et need on olemas ja olen neid näinud, aimasin, mis seal kirjas on, kuid põhjalikult lugesin neid alles nüüd seoses selle intervjuuga. Minu meelest on seal koos pudru ja kapsad. Ühest küljest on seal tegemist asjade sõnastamisega, mis on niivõrd hinnangulised ja mõõdetamatud. Nt ausus, mis asi see on? Kuidas me seda mõõdame? Enda ausust ja avatust on inimesel väga raske hinnata ju. Inimesed ei ole enamasti võimelised seda tegema. Või siis see, et olen alati aus noorega oma tegevuse eesmärkide suhtes. Kas see vastab alati tõele? Eriti näiteks töös riskirühma noortega. Meil on mingeid punkte, kus me ei ole noortega lõpuni ausad selles osas, miks me midagi nendega teeme. Teisalt on seal ka minu jaoks väga palju, mis on n-ö *common sense*. Ja kuigi ma usun, et vähemalt 80% noorsootöötajatest ei ole neid teese läbi lugenud, on meie seas väga-väga häid noorsootöötajaid.

Millist / milliseid nendest teesidest pead olulisimaks / väärtuslikemaks?

MAARJA-LY: Ühte konkreetset ei tahaks justkui välja tuua, aga kindlasti, mis välja peaks seisma ja kõigil kõrvus olema, on see, et noorsootöötaja on

aus ja avatud ning kohtleb kõiki noori võrdselt, lugupidamise ja sallivusega ehk siis kombinatsioon esimesest kahest teesist. Ning ega ei saa ka mööda vaadata turvalisest ja mitmekesisest kvaliteetsest keskkonnast.

KIRKE: Mina usun, et partnerluse tees on kõige olulisem. Noore usalduse võitmine käib nii, kui võtad noort endaga võrdväärselt ning siiralt usud teie samaväärsusesse. Hea balanss võrdväärsuse, kuid samas enda kehtestamise vahel loob noores respekti noorsootöötaja vastu.

ERKO: Olulisim on kindlasti noorte (ja mitte ainult, kõigi inimeste) võrdväärne kohtlemine. Silmas tuleb pidada, et see ei puutu ainult käitumist ja hüvesid, vaid ka näiteks karistuste määramisel tuleb rakendada võrdse kohtlemise printsiipi. Samuti on oluline proovida mõista, miks noored midagi teevad. Proovida lähtuda nende tegude analüüsimisel nende taustast ja hetkeolukorrast. Korraldades tegevusi, tuleb samuti hinnata noorte tausta ja võimalusi. Lõpetuseks on oluline konfidentsiaalsus. Kõik, mida noor, lapsevanem, hooldaja või sotsiaaltöötaja sulle nelja silma all usaldab, peab jääma ainult kollektiivisiseseks kasutamiseks. Lähtudes noortekeskuse töö eripärast,

ei oleks kasu, kui sa mingit olulist infot ainult üksi endale hoiad. Loomulikult, kui sulle tundub, et kui vestlus tüürib sinna suunda, et sulle usaldatakse mingit konfidentsiaalset infot, on sinu kohus anda oma vestluspartnerile teada, et keskuse töötajatel omavahel saladusi ei ole ja räägitut võidakse kasutada ainult majasiseselt noorsootöötajate väikeses ringis. Vastasel juhul ei oleks see vestluspartneri suhtes aus.

Kas noorsootöötaja saab inimene olla juhul, kui ta ei kirjuta alla kõigile noorsootöö läbivatele väärtustele ja eetika printsiipidele?

MAARJA-LY: See on väga keeruline küsimus, sest kindlasti on neid noorsootöötajaid, kes ei järgi iga väärtust ja eetika-teesi, kuid seal on ka kindlasti suur vahe, millele ta alla ei kirjuta. Mina isiklikult ei näe, et noorsootöötaja, kes peaks noortele positiivset eeskuju andma, ise vastupidiselt käitub, nt ei ole salliv mõne religiooni suhtes ja näitab seda välja. See on konfliktne ja kindlasti muudab usaldust noore ja noorsootöötaja vahel. Muidugi ei tähenda see seda, et see teeks temast kohe halva noorsootöötaja. Kõik on inimesed ja kõigil on oma head ja vead. Pole olemas ideaalset inimest või noorsootöötajat. Ning kunagi ei saa kedagi hukka mõista täit lugu teadmata :)

KIRKE: Usun, et igal reeglil võib olla erandeid ning mõni reegel on olulisem kui teine. Täielik vastuseis mõnele reeglile on ehk liialt radikaalne, kuid põhjendatud ja läbimõeldud taktikana mõne reegli painutamine siiski mitte.

MAARJA-LY: Kirke sõnastas mu mõtte väga kenasti :P

ERKO: Kiusatus oleks öelda, et näiteks teatud erakonna noortekogu noorsootöötajad ei ole head noorsootöötajad, sest nende maailmavaade on väga mittesalliv. Aga kas kindlasti ei ole? Äkki nad on

suurepärased noorsootöötajad selles minu jaoks mitte-aktsepteeritavas kontekstis? Kui meil on poliitika, mis toetab sallimatust, siis me ei saa noorsootöös öelda, et me saame seda nende teesidega parandada. Seadus ei keela selliste noortekogude noorsootöötajatel tegutseda ja isegi kui minu meelest ei ole õige see, mida nad teevad, siis ma ei tea ka, kuidas mina peaksin saama seda muuta.

Kuidas toimiksid (või oled toiminud), kui märkad, et mõni noorsootöötaja ei kanna neid väärtusi ja ei lähtu nendest printsiipidest?

MAARJA-LY: Ma arvan, et kui ma peaksin näiteks sattuma peale olukorrale, kus noorsootöötaja surub peale oma maailmavaadet või teeb noore oma maha või kui ta hoopis kuritarvitab noore poolt talle usaldatud informatsiooni, siis ma kindlasti sekkuksin ja tuletaksin noorsootöötajale meelde, millest me peame oma töös lähtuma.

KIRKE: Kindlasti uuriksin asja lähemalt ning huvituksin tema vaatenurgast, annaksin võimaluse selgitada. Kui tema põhjendused mulle siiski mõistlikud ei tundu, siis mõtleksin edasi, kuidas mõjutada teda meetoodeid muutma. Noorsootöö põhimõtted peaksid siiski olemas kooskõlas iseenda väärtuste ja eetikaga.

ERKO: Mina arvan, et noorsootöötaja on täpselt samasugune kodanik nagu iga teine. Meil on kõigil omad huvid ja hovid ja harjumused. Professionaalsuse küsimus on see, kuidas hoida tööelu ja tööväline elu lahus ning selged piirid tõmmata. Näiteks ma ei arva, et töövälisel ajal kasiinos käiv inimene on kohe halb noorsootöötaja. Kui ta ei propageeri seda noorte seas ning ei väida neile, et „*that's the way to go and make money!*“, siis see ei ole probleem minu meelest. Väljaspool tööd võib olla mõnes mõttes teine inimene kui tööl. Aga kui vastata siin konkreetsele küsimusele, siis

minul ei ole seda oma tööaja jooksul õnneks veel juhtunud, et ma oleksin sellises olukorras olnud, kus näen, et minu kolleeg selgelt ei kanna neid põhilisi *common sense* väärtusi (*ä la* eelistaks üht rahvust selgelt teisele vms). Mina arvan, et noorsootöö on lihtsalt niivõrd alahinnatud ja alarahastatud valdkond, et inimesed, kes siia tööle tulevad, on reaalselt enamasti sarnaste vaadetega.

MAARJA-LY: Jaa, nõustun Erkoga. Tööelu ja tööväline elu tuleb hoida lahus.

Kuidas endaga toime tulla, kui ühel hetkel teadvustad, et sul endal on keeruline mõnda nendest printsiipidest päriselt omaks võtta ja järgida?

MAARJA-LY: Ma arvan, et see on juba väga hea, kui noorsootöötaja saab ise sellest aru ja teadvustab seda endale. Siis on lihtsalt vaja end tagasi hoida, et oma arvamust noorele peale ei suru ega hinda teda teisiti, kui tema seda vaadet ei jaga. Või et ta ei tee seda siis niivõrd avalikult või suudab jääda erapooletuks.

KIRKE: See on väga keeruline küsimus. Tuleks sügavalt analüüsida selle põhjuseid ilmselt ning mõelda, kust on tulnud muutus. Kui tegeleda põhjustega, siis küll ka tulemus taas muutub.

ERKO: Sellist inimest ei ole olemas, ma arvan, kes kõiki neid printsiipides välja toodud väärtusi ja tööeksperimentaalse lõpuni-lõpuni välja kannab ja esindab siiralt. Kui see ei kajastu sinu töös, siis see ei ole segavaks faktoriks.

Miks sulle tundub, et on oluline (või ei ole) selliseid laiemaid väärtusi ja eetika lähtepunkte üldse sõnastada? Kas / kuidas saab nõnda, et need ei jääks vaid dokumendiks ja üldiseks jutuks?

MAARJA-LY: Kindlasti on oluline neid sõnastada, et kõik ühel alal töötavad inimesed saaksid asjadest samamoodi aru.

Või mis on justkui eesmärk. Ma usun, et siinkohal ongi oluline koht enesearendusel ja koostööl teistega, muidu need võib-olla jäävadki lihtsalt jutuks, kui igaüks elab ja töötab omas mullis.

Aga kui on üldine visioon ja siht kõigil üks, siis tahes-tahtmata peavad kõik ühtsetel alustel edasi liikuma.

KIRKE: Eks igal alal on olemas reeglid ja nii ka siin. Tavaliselt sellised sõnastamised ikkagi proovivad inimesi sama sihi poole viia ja asju paremuse poole muuta. Neist reeglitest lähtudes justkui midagi valesti minna ei saa.

ERKO: Minu meelest inimene kas kannab või ei kanna neid väärtusi. Mul ei ole midagi selle vastu, kui keegi neid teese sõnastab, kuid ega see, kui need on kuskil kirjas, ei muuda ühte inimest.

Aga kui seda protsessi nüüd edasi mõelda: kui teesid on niimoodi kirja saanud, siis peaksid need inimesed, kes palkavad noorsootöötajaid või kes koolides noorsootöötajaid õpetavad või kes poliitika kujundavad, lähtuma nendest printsiipidest ja selle kaudu neid väärtusi ka noorsootöötajatele edasi kandma. Kui me paneme mingid asjad kirja, aga meil puudub järelevalvemehhanism, siis pole ju sellel kirja panemisel ka mingit mõtet.

Kas / kuidas noorsootöö valdkonna inimesed kogukonnana saaksid üksteist nendest printsiipidest lähtumisel toetada?

MAARJA-LY: Suhtlus ja koostöö omavahel aitab kindlasti. Positiivne eeskuju aitab.

KIRKE: Rääkida ja kogemusi vahetada. Teistelt on alati nii palju õppida. Just siis tekivad ka sellised diskussioonid nagu see siin.

ERKO: Ma arvan, et mingid asjad on võimalik lihtsalt omavahel selgeks rääkida ja läbi arutada.

026

Piret Laidroo

50

Noorsootööspetsialist

Olin lapse ja noorena ise aktiivne. Korraldasin üritusi ja tegevusi. See lihtsalt läks ja läheb edasi. Sihtgrupp on kogu aeg samaks jäänud. Ei kujuta muud ametit ettegi. Noored on vahetud ja otsekohesed. Nende muutumine (siin: positiivses mõttes) võib toimuda tundidega. Seda on nii äge näha ja kogeda. Noored ja nende probleemid on hingelähedased. Ma saan noortest aru. Mul on võimalus neid aidata ja noortega koos olles tunnen ka ennast hingelt noorena. Noortega koos kogeme olukordi, mis muudavad meie elu. Noored vajavad täiskasvanuid ja nende positiivseid eeskujusid.

027 Jaana Kannike

26

Huvijuht

Üks äärmiselt innustava iseloomuga huvijuht suutis paari nädala jooksul malevas mulle näidata, kui lahe ja vaheldusrikas on noortega töötada. Sellest ajast alates tundsin, et tahaksin täpselt nii ägedat tööd ka ise teha. Peale selle, suhtlus noortega aitab mul ennast alati noorena tunda.

028 Kätlin Merisalu

30

Paide Gümnaasiumi
noorsootöö
koordinaator

Sellepärast et... noorsootöö annab mulle võimaluse koos noortega maailma avastada ja seeläbi pidevaks enesearenguks. Sellepärast et... noored on inspireerivad ja neilt on iga päev midagi õppida. Sellepärast et... noorsootöös pole ühtegi täpselt ühesugust päeva, vaid igas päevas on midagi erilist. Sellepärast et... mul on võimalus anda oma panus valdkonna arengusse ja kujundada noorte tulevikku. Öeldakse, et tee, mida armastad, ja siis on tunne, et Sa ei pea enam ühtegi päeva oma elust tööks käima. Nii ongi! #noorsootöösüdames

029 Kuldar Adel

26

Eesti Noorsootöö
Keskus, peaekspert

Soov luua ja tagada noortele võimalusi enda arenguteel julgelt erinevaid võimalusi proovida: kuidas kogemusi, teadmisi ja oskusi omandada ning sealjuures ühiskonda, enda elukeskkonda, panustada.

030 Riin Luks

28

Nopi Üles
programmijuht

Tegelikult võib öelda, et noorsootöö valis minu ja kui kord juba sellele karussellile sattuda, ei tahagi enam maha hüpata. Palju rõõmu, aga ka närviködi; julgust ja eeskuju; liikumist ja meeldivat teadmatust järgmise teekonna ees; lennukaid ideid, mille juures toeks olla ning uus sõit võetakse ikka ja jälle vabatahtlikult ette.

031 Aare

36

Noorsootöötaja/
noortetoa
koordinaator

Mitmekülgsus.

032

Adeele Rass

21

Noorsootöötaja

„Noored on meie tulevik,” öeldakse alatihti ja mis oleks lahedam, kui töötada tulevikuga. Aidata noorel kujundada väärtushinnanguid, tõekspidamisi ja maailmapilti. Olla toeks ja eeskujuks, et sünniks parem homme!

033 Egle Haljassaar

32

Noorsootöötaja
noortekeskuses

2005. aastal, mil hakkasin gümnaasiumi lõpetama, ei olnud mul veel halli aimugi, mida oma eluga peale hakata. Siis aga sattusime sõbrannadega Tartus korraldatavale abiturientide ballile vabatahtlikeks ning selle peakorraldaja õppis noorsootööd Tallinna Pedagoogilises Seminaris. Mul oli hea võimalus otse allikast uurida, mida õpingud endast kujutavad, ning see paelus mind niivõrd, et 2008. aastal lõpetasingi noorsootöö õpingud ning asusin tööle noortekeskuse noorsootöötajana. See on väga vaheldusrikas, huvitav, lõbus, arendav ning vastutusrikas töö – justnagu töö ja hobi koos :)

034 Mariliis Oder

31

Huvijuht Salme
Põhikoolis/MTÜ
Salme Noorteklubi
L.A.D.U

Põhjus on lihtne – NOORED! Energia, mida nad jagavad, ja positiivsus, mida edasi kannavad. Ka väljakutsed kiirgavad lõppude lõpuks rõõmu. Seega jah, läksin noorsootööd õppima ja teen oma tööd just NOORTE pärast. Kuus aastat ja ma pole oma valikus pettunud. Armastan iga hetkega rohkem!

035 Elin Lemberg

32

Noorsootöötaja

Sest seda tööd tehes saan kujundada tulevikku.

036 Eve Rohtla

33

Huvijuht

Eriala kirjeldus kõnetas mind, kui oli aeg teha peale keskkooli edasine valik. Juba esimesel kursusel esimesel praktikal huvijuhina tundsin, et just see ongi SEE, mida tahangi edaspidi teha. Ja see tahe ei ole siiani kadunud.

037 Maret Lepiksaar

41

Arendusnõunik

Noorsootöö andis mulle ühe korraliku tööriistakasti, mis võimaldab hakkama saada erinevaid tööülesandeid täites. Kui vaid tahad, siis noorsootööd tehes on eneseareng meeletu. Noortega tööd tehes ja koos tehes pole vist võimalik mitte kunagi vanaks jääda. Seega on nooruse eliksiir leiutatud. See on noorsootöö!

038 Sirle

38

Noorsootöötaja

Mõnes mõttes valis mind töö ise, sattusin noortekeskusesse vabatahtlikuna appi ja töö noortega sobis. Noorsootöös on nii palju tahke, ja mulle sobib hästi vaheldusrikas töö. Ka noored on tihti inspireerivad ning praegu tunnen eriti, et minu ja noorte vahele on tekkinud mõnus sümbioos: noortega tegeledes saan neilt positiivset tagasisidet ja energiat, samas tunnen, et noored otsivad minuga rohkem kontakti ja tahavad tegutseda.

039 Kristina Aleksejeva

27

Kesklinna
noortekeskuse
juhataja

Kui ma õppisin koolis, teadsin kindlasti, et ma tahtsin arenguvõimalustega loomingulist eriala. Algselt kandideerisin ajakirjanduse ja näitleja erialale. Aga (õnneks) muutsin oma valikut. Kogu koolielu jooksul osalesin aktiivselt erinevatel üritustel, korraldasin pidusid, aitasin lastelaagrites. Kuid arvasin, et see kõik on lihtsalt minu hobi. Ja siis ma sain teada, et on olemas noorsootöö eriala. Ma lugesin eriala kirjeldust ja sain aru, et see on midagi, mida olen alati tahtnud teha, kuid ma ei teadnud, et see võiks olla minu töö. Nüüd ma saan aru, et noorsootöö on palju keerulisem, kui arvasin. Kuid see muudab selle veelgi huvitavamaks, kui arvasin.

TEKST

–

Krõõt Kiviste

Shatë tantsukooli juhataja

FOTOD

–

Shatë tantsukool

TANTSIDES UNISTUSTENI JA KAUGEMALE VEEL...

Shatë Tantsukool alustas septembris 22. hooaega.

Sügis on lisaks tundide juhendamisele pungil õppekava täiendamist, aastaplaanide tabelite täitmist, võistlusplaanide koostamist, ühist eesmärgistamist, fookusväärtusele keskendumist jne jne.

Tundub nagu tõsine värk...

Meie koolis tantsib 700 tantsijat, peamiselt vanuses 3–25, meeskond koosneb 17 tantsuõpetajast ning oleme Tartus

Emajõe kaldale sisustanud 3000-ruutmeetrise tantsumeka: viis stuudiot, õhuakrobaatika halli, ilutoa, õmblejate ja füsioterapeudi ruumid, kostüümi- ning rekvisiidilaod. Ees ootab veel black-box-teatri ja loovuskeskuse ehitus esimesele korrusele.

Tundub nagu suur värk...

Tegelikult on kõik aga palju lihtsam ja kodusem, kui võib tunduda. „Aga mingi valem peab seal ju olema?“ „Kuidas te seda teete?“ „Krõõt,

kuidas Sa kõike jõuad?“ „Mis teie saladus on?“ Mäletate, Kung Fu Panda multifilmis oli saladus see, et salajast koostisosa ei olegi. Kogu võlujõud peitub Sinus endas. Nii on tegelikult ka meiega. Aga et ikkagi hoida põnevust, siis oleme selle saladuse mõttega natuke mänginud. Viimastel maailmameistri-võistlustel seisis meie särkidel kiri: „Shhh... We know the secret. Shatë Dance School.“

Toimib see, millesse Sa usud ja mida järgid. See

seaduspära kehtib sama hästi nii dieedi kui ka juhtimistestooriate kohta. Jagan siinkohal mõningaid põhimõtteid, millesse mina usun ning mis on mänginud tähtsat rolli ka Shatë eduloos. Nii et olge lahked: siin on mõned koostisosad meie salajasest valemist.

1. Ideed enne eelarvet!

Kuidas tegelikult algab üks hooaeg? Kas Excelist ja SWOTist? Meie puhul kindlasti mitte. Hooaeg algab

Mäletate, Kung Fu Panda multifilmis oli saladus see, et salajast koostisosa ei olegi. Kogu võlujõud peitub Sinus endas. Nii on tegelikult ka meiega.

suurelt unistamisest. Me sõidame kogu meeskonnaga metsa. Inspireerume, koolitume, saame lähedasemaks, *brainstorm*’ime, hingestume. Ja no õhtul tantsime ka.

Mulle meeldib ideid kõigepealt korralikult kasvatada, lasta neil vahada ja metsikult lopsakaks muutuda, enne kui hakata neid reaalsuskääridega kärpima. Nagu iluaias – kui me hakkame taime tagasi lõikama enne, kui ta on jõudnud oma loomulikus suunas piisavalt võrseid ajada, siis võime tõmmata kriipsu peale ka kogu tema võimalikule potentsiaalile ja erilisele. Nii võib olla hea moodus saada täpselt sellise kujuga ilupõõsaid, mille vorm ja kindel nägemus meil juba olemas on. Kui tahame aga aidata kujundada erinevaid isiksusi, iseseisvaid ja julgeid tegelasi, siis liiga varajane maa peale toomine ei ole hea strateegia.

Ma nimetan seda ideede vabakasvatuseks – kõigepealt jõusta, väeta ja lase vahada ning alles siis võta käärid, et natuke trimmida vastavalt vajadustele ja reaalsele võimalustele.

2. Meeskond, meeskond, meeskond

Meeskond on see, mis võib panna maailma kiiremini pöörlema või keti otsas raskuspommina kogu organisatsiooni edasiliikumist takistada. Ükski tund meeskonna häälestamiseks, arenguvestlusteks, ärakuulamiseks või kaasamiseks ei ole raisatud. Kuna huvihariduses on hetkel olukord selline, et palgafondiga ei saa just kiidelda, siis vähemalt saame tekitada töökeskkonna,

kus iga liige tunneb end hästi ja hinnatuna.

30–50% tulemuslikkusest pidavat sõltuma keskkonnast. Ja see, et töö juures oleks tore olla, ei nõua üldse mingit erilist eelarvet. See nõuab vaid tahet, positiivset maailmavaadet ja soovi olla hea inimene. Toredas seltskonnas tulevad ka paremad mõtted ja igaüks meist saab olla parem versioon iseendast.

Lisaks motiveeritud inimestele on tähtis ka inspireeriv füüsiline keskkond. See on näiteks ka tugev argument kogupäevakooli kampaania vastu – erinevad ümbruskonnad on noore arengule igal juhul kasulikud, arendades iseseisvust ning jõustades noore usku, et ta saab ise valida, kus ja kellega ta tegutseb. Valikute kaudu tekib aga ka vastutus. Mida rohkem me hoiame noori ühes kindlas seltskonnas, ühes kindlas majas, ükskõik, kui mugav see võib lapsevanemale logistiliselt olla, ei ole see noore mitmekülgsele arengule mõeldes mõistlik tegu.

Inspireerivas keskkonnas tunneme end hästi, see tekitab omakorda positiivsed mõtted ning neile järgnevad positiivsed, ettevõtlikud ja edasiviivad teod. Nii lihtne see ongi. Ma olen tugevalt noorte iseseisvuse, ise valimise ja ise vastutamise usku. Kui me räägime sihist koolitada ennastjuhtivaid õppijaid, siis peame laskma neil ka ise otsustada. Vähemalt huvihariduse kontekstis.

3. Sõnadel on võluvägi

Kui mõni organisatsiooni juht räägib mulle probleemidest

oma meeskonnas ning kasutab sealjuures sõnu nagu „kaader” või „kaadri voolavus” või „töökäed”, siis on tegelikult selge, kus need probleemid tegelikult asuvad. Kui nimetada oma meeskonda, oma organisatsiooni võtmetähtsusega inimesi „kaadriks”, siis pole ka ime, et nad käituvad kui „paras kaader”.

Samamoodi on vahe, kuidas me nimetame asju enda ümber, kuidas me nimetame iseennast ning tegevusi, mida me teeme. Sõnad on justkui magnetid, mis hakkavad tähendusi ja inimesi ligi tõmbama, ning kui kasutatav sõna on juhuslik, siis pole ime, kui ka suund, kuhu me välja jõuame, on juhuslik.

4. „Miks?” on tähtsam kui „Mida?”

Me kõik oleme ju kuulnud seda, et väärtused on tähtsad ning praeguse põlvkonna noortele on väga suureks motivatsiooniallikaks just eksistentsiaalsed teemad. Noored tahavad teada, miks nad midagi teevad. Tegevustel peab olema tähendus ja isiklik side. Teoorias oleme kõik tugevad.

Kuidas aga viia need suured teemad ja visioonid igapäevaelu – see on juba keerulisem trikk. Sest koolitustelaua taga nakatame üksteist hoogsa optimismiga, aga paraku koju minnes tuleb paratamatult reaalsuserong ja tuututab üle visiooniväljade ilma mingi tagasihoidlikkusega: „Uuu! Tegeleme nüüd sellega, millega on kiire või väga-väga kiire.” Siiski annab hästi planeerides lisada juba tegevuskavasid eesmärgistamist,

refleksiooni, väärtuste avamist ning arutelusid suurematel teemadel kui see, mis jalaga tants algas või mis soeng meil esinemisel tuleb. See võtab aega – nii meeskonnas prioriteediks seadmisel kui ka lastel harjumiseks, aga see on võimalik. Ning äärmiselt tänuväärne. Noored, kes saavad aru, MIKS nad midagi teevad, ja õpivad oma kogemusi mõtestama – need ongi noored, kes meie elu edasi viivad.

5. Peeglid puhtaks

Kogu meeskonna ja muutuste juhtimisel on alati tähtis vaadata ka ise peeglis. Ausalt ja süvitsi. Kas ma ise olen aus selles osas, miks ma seda tööd teen. Kas mu meetodid on piisavalt mitmekesised, kas ma kaasan päriselt või ainult näiliselt ning kas ma ikka tegelikult kuulan. Selles osas on mind aidanud väga mõnusasti SA Archimedes noorteagentuur koolitused. Mida rohkemates seltskondades noorte valdkonna teemasid arutada, mida laiem on teooriate ring, mille kaudu asju seletada, seda professionaalsemad suudame oma töös olla.

Sellised olid meie meeskonna viis saladust, mis on aidanud meil koos nii kaugele jõuda. Igal tiimil on see valem kindlasti erinev ning siin ei ole ühtseid reegleid – kui see toimib, siis see ongi õige. Kõige suurem saladus on aga see, et mida avatum ja koostööaltim ollakse, seda kõrgema lennuga saab oma unistuste poole spurtida.

Psst! Rääkige neid saladusi edasi ainult neile, kellel noorsootöö tõeliselt südames on!

VÕIMALUS JA KESKKOND

KOGEMUS

–

Sander Lebreht

Tantsutreener

Kõige huvitavam hetk on aga siis, kui noore maailma lahtirullumine mõjutab minu enda oma. Nende mõttekäikude küpsust ning tahte edasiviivat jõudu kogedes suureneb tihti ka minu teadlikkus väärtustest, mis kipuvad igapäevakohustuste laviini alla mattuma.

Anna noorele võimalus ja keskkond end proovile panna ning su ees rullub lahti maailm, kust ei puudu energia, tahe ja rõõm midagi korda saata. Alustada artiklit sellise juhtmõttega võib küll olla odav trikk tähelepanu köitmiseks, kuid lause sisu väärib kohta tipus. See on see korduv muster, mis ühendab mitmeid projekte ja tööd maailmaavastajatega. Kogemus tantsuõpetajana Shaté Tantsukoolis, projekti-juhina tantsufestivalil Kuldne Karikas ning mitmed teised tegutsemised on tekitanud peas painava küsimuse: Mida on minul neilt õppida?

Eelmise aasta jaanuaris andsin tantsutrenni nagu iga teist tundi. Trennis olid põhikooli lõpuklassi poole pürgivad noored. See algas traditsiooniliselt puudujate märkimise ja kerge refleksiooniga möödunud koolipäevast. Palun viissada teemast „ühesõnalised vastused“. Kui laps koju tuleb, siis kõlab vastuseks „hästi“. Mis on vastus emale möödunud koolipäevast? Siiski vastused „Kuldvillaku“ stiilis niivõrd

napisõnaliseks ei jäänud, kuid ega kaugemale väga ei jõudnudki. Eks õpetajana oli see mulle ka märgiks, et ma ei suutnud õigeid nuppe vajutada. Pikk päev jättis ka oma jälje. Küsimuste voorule järgnes soovendus, misjärel ülejäänud trenni sisu. Ühtäkki kuulen, kuidas aga vähestest sõnadest sai pikem jutt, millele järgnes kohutav laus. Võiks ju öläle patsutada nüüd täppi läinud nuppude vajutamisega, kuid kahjuks see ei väärinud kiitmist. Mulin läks niivõrd suureks, et pidin kogu trenni peatama. Esmane reaktsioon oli tõsta enda häält ja proovida nii tund kontrolli alla saada. Läks sekund mööda ja meenus lõppenud ESF programmis toimunud noorsootöötajate koolitus „Avameelselt õppimisest“. Otsustasin pahandamise asemel nendega maha istuda ja hoopis tunnetest rääkida. „Mida sa tundsid, kui jutt läks suureks?“ küsisin ühelt. Pärast vastust suunasin küsimuse järgmisele trennisviibijale. Kui olin piisavalt vastuseid kätte saanud ja neid noortele peegeldanud, sain üllatuse osaliseks.

Mitmed tantsijad soovisid jagada mõtteid ja kogemusi taoliste situatsioonidega ning mõistsid olukorra kehva poolt trenni produktiivsusele. Anna võimalus ja keskkond...

See mõttekäik jäi kummistama ka hilisemates sündmustes. Istusime ühe vahva vabatahtlikest koosneva meeskonnaga piduliku laua taga Emajõe kaldal ja meenutasime kuldse tunni ajal möödunud hooaja mälestusi. Tegu oli tantsufestivali Kuldne Karikas tiimi ühise õhtusöögiga. Äsja oli lõppenud finaali ning sellega panime punkti ligi aasta kestvale võistlusele, milles lõi kaasa üle 7500 osaleja 120 erinevast stuudiost üle Eesti.

Pähe tekkis ikkagi küsimus: Kuidas me selle ära tegime? Vastus või sel juhul vastused istusid täpselt nina ees. Nemad suhtlesid pressiga, haldasid sotsiaalmeedia kampaniaid, otsisid toetajaid, organiseerisid toitlustuse, dekoreerisid võistluspaiku, tegelesid foto- ja videotöölusega, viisid läbi intervjuusid, toetasid teineteist

ning mõistsid meeskonnas töötamise olulisust. Kas kõik olid meistrid omal alal? Kindlasti mitte, kuid kõigil oli võimalus töötada ühise eesmärgi nimel ning oli olemas keskkond turvaliseks katsetamiseks. See panigi mind päikese viimaseid kiiri katva pidulaua taga naeratama.

Kõige huvitavam hetk on aga siis, kui noore maailma lahtirullumine mõjutab minu enda oma. Nende mõttekäikude küpsust ning tahte edasiviivat jõudu kogedes suureneb tihti ka minu teadlikkus väärtustest, mis kipuvad igapäevakohustuste laviini alla mattuma. Julgus katsetada uusi väljakutseid, leida rõõmu vabatahtlikust tööst ja analüüsida tehtud vigu ning seejärel teha parandusi – need kõik on tulnud noorte mõtestatud tegevuste kaudu. Minu jaoks on nendega koos rändamine olnud suureks inspiratsiooniks. Me kõik tahame saada targemaks ja kogenenumaks inimeseks. Anna aga uuele põlvkonnale võimalus ja keskkond ning Sa astud ühe sammu eesmärgile lähemale.

040

Rene Kolon

33

Noorsootöötaja, koolipsühholoog

Noorsootöö on kui loovuse laegas, kust hakkavad vastu resoneeruma Sinu enda anded ja potentsiaal. Noorsootöös saab luua ja teha kõike, mis endale huvi pakub. Kui Sul on hobi, tee sellest huviring. Kui ei ole raha, kirjuta projekt. See on justkui oma unistuste täitmine maksumaksja raha eest. Eriti hea on oma unistusi täita avatud tegevuse kaudu, sest noortele meeldivad tasuta asjad, mis on tehtud, sära silmis ja südamega :)

041 Aivi Vooremäe

35

Noorsootöötaja

Sest noored on meie tulevik.

042 Ester Valk

37

Noorsootöötaja

Noorsootöömaastik on nii mitmekesine ja põnev koos sealsete väljakutsetega. Peale selle motiveerivad tublid noored ise sellesse töösse panustama.

043 Triin Mäger

26

Pärnu Noorte
Vabaajakeskuse
noorsootöötaja,
Pärnu Noorte
Tugila spetsialist

Ma usun noortes, näen neis potentsiaali muutusteks ja suurte tegude kordasaatmiseks, tunnen, et minus on olemas isikuomadused, mis aitavad noortel kasvada täisväärtuslikeks kodanikeks. Olen alati olnud ka inimeste inimene – lihtsalt öeldes mulle täiega meeldivad inimesed. Naudin silmast silma vestlusi, mis kulgevad südamest südamesse. Ma hindan kõrgelt koostööd: millegi koos loomist, tegevustes koos osalemist, ühiseid ideede jagamisi, seltskonnas millegi meeldiva ja kasulikuga aja sisustamist. Kõige enam meeldivad mulle just noored inimesed. Nende energia ja aktiivsus paeluvad mind, nende arenguga kaasnevad keerukused pakuvad mulle põnevaid väljakutseid. Nad on nii „toored”, ehedad ja ausad – neilt on palju õppida.

TEKST

–

Irina Meljakova
SHNK Ulei projektijuht
ja Ida-Virumaa
Kutsehariduskeskuse
Sillamäe õppekoha
projektijuht

FOTOD

–

Kajar Kattai
Irina Meljakova

Noorsoo- töötajana oledki nagu mesilane mesitarus

Kui te küsite Sillamäe noorelt, kuhu ta läheb peale tunde, vastab ta tihtipeale – Uleisse (ulei tähendab vene keelest tõlgituna „mesitaru“) ja selle vastuse peale võib täiskasvanu olla muretu, sest teab täpselt, et seal noor areneb, õpib ja samas puhkab. Sillamäe Huvi- ja Noortekeskuses Ulei leiab endale tegevuse üle 400 noore, mõned käivad huviringides, mõned osalevad kunstiklasside õppetöös, mõned aga tulevad niisama vaba aega veetma avatud noorteklubisse „Uus põlvkond“.

Sellest „niisama vaba aja veetmisest“ sünnivadki suurepäraseks ideed ja noorteprojektid, mis viiakse ellu tänu erinevate noorte-programmide toetustele.

Avatud noorteklubis „Uus põlvkond“ ei ole õpetajat ega mingit juhti, küll on noorte sõber ja juhendaja, keda noored kutsuvad tihtipeale Mihhaks. Noorsootöötaja

Mihhail Kuliki sõnul on tema tööelu tõesti nagu lõbusat suminat täis mesitaru, kus igal osalejal oma tähtis roll ühise eesmärgi saavutamisel. Üks noor tuleb välja ideega, teine oskab seda edasi arendada, kolmas on tugev meeskonnatöö arendamises, neljas laulmises või IT-valdkonnas – iga anne ja oskus leiab rakendust.

Noorte helistuudio ja mitteformaalsete õppematerjalide baas nullist

Tihtipeale on noorsootöötaja jaoks suur väljakutse see, et hoida ennast natuke eemal, mis tähendab täita suunaja ja toetaja rolli, kuid lasta noortel võtta vastutus enda peale, iseseisvalt planeerida ja ideed ellu viia. Vahel tundub küll, et kiirem ja lihtsam oleks mõned asjad kohe endal ära teha, kuid siis kaob noorsootöö põhiline sisu – kaasata noori tegevustesse, lasta neil olla ettevõtlikud ja algatuslikud. 2015. aastal tulid Sillamäe

noored välja ideega luua oma helistuudio, kus saaks lindistada, miksida, meisterdada, lisada oma heli videotele, salvestada oma loodud muusikapalasisid. ANK konkursi (Avatud Noortekeskuste konkurs) toetusega sai teoks projekt „Noorte häälte kõla“ ning noortekeskusesse tekkis noorte helistuudio – tehnika sai ostetud ning selle jaoks oli vaja ruum ette valmistada. Et tagada heliisolatsioon, korjasid noored munareste nii oma linnast kui ka lähimatelt naabritelt. Sellega projekt ei piirdunud ning noored viisid läbi helistuudio kasutamise avatud õppetunde, kuuldemängude ja sotsiaalsete audioreklaamklippide konkursi.

Kahe aasta pärast mõtlesid noored, et saaks stuudiot kasutada ka selleks, et tuua midagi mitteformaalset oma kooliellu, ning jälle realiseerus ENTK toel põnev noorte-projekt, mille tulemusena sai valmis mitteformaalsete

Samas on raske ette kujutada, et noorsootõtõtaja täidab kõik ülesanded, tuginedes vaid noorte huvidele ja jättes tahaplaanile oma isikliku motivatsiooni. Sellises situatsioonis on kindlasti oodata noorsootõtõtaja läbipõlemist. Õnneks on noortega töötamine just selline valdkond, mis annab võimaluse ka enesetäiendamiseks ja oma huvide realiseerimiseks.

õppematerjalide kataloog, kust saab leida kirjanduse õppekavva kuuluvaid teoseid noorte remiksina. Eriti äge on näiteks kuulata A. Puškini luuletusi räpivormis. Kõik see oleks teistmoodi, kui noorte asemel ja nende eest oleks remondi teinud professionaalid ning noorte osalus piirduks tellitud tehnika kasutamisega kellegi koostatud tunniplaani järgi.

Aktiivse eluviisi populariseerimine ja ökosuund

Samas on raske ette kujutada, et noorsootõtõtaja täidab kõik ülesanded, tuginedes vaid noorte huvidele ja jättes tahaplaanile oma isikliku motivatsiooni. Sellises situatsioonis on kindlasti oodata noorsootõtõtaja läbipõlemist. Õnneks on noortega töötamine just selline valdkond, mis annab võimaluse ka enesetäiendamiseks ja oma huvide realiseerimiseks. Nii juhtus

ka meie noorsootõtõtajaga, kellele meeldib matkata, elada tervislikult ja aktiivselt, teha sporti ja austada loodust. Noorsootõtõtaja huvist ja tema oskusest nakatada noori oma ideedega kasvavad välja mitmed aktiivse eluviisi propageerimisele suunatud projektid. Tänu programmi „Kirde Noored” toetusele arenes temaatiliste seiklusmatkade suund: noored on nõus minema matkale isegi halva ilmaga, kui kavas on õppida valmistama taimeteed, teha lõket ilma tikkude ja tulemasinata, ehitada endale ööbimiskoht looduslikest materjalidest ja vesta põnevaid jutte piirkonnaga seotud sündmustest. Tegevusi ja ideid on palju, vahel valmistame EV juubelile pühendatud kellukesi, vahel õpime inglise keelt mängude toel, teeme lavastusi, korraldame noortekohtumisi ja -vahetusi. Sillamäe Huvi- ja Noortekeskus Ulei on alati avatud uutele „mesilastele” ja valmis mett tootma!

TEKST

–
Urve Mets
OSKA uuringujuht

Andres Viia
OSKA analüütik

FOTO
–
Kajar Kattai

Vajadus noorsootöötajate järel tulevikus kasvab

Noortevaldkonda iseloomustavad soodsad arengusuunad, näiteks osalemine noorsootöös on kasvanud. Samas on endiselt vaja motiveerida mittetöötavaid noori õppima, kasvatada noorte osalust otsuste tegemises ja nende teadlikkust tervisekäitumisest. Noorte suurem osalus noorsootöös aitab kasvatada nende teadlikkust terviseedendusest ja kasvatada nende konkurentsivõimet tööturul.

Kuna noorte sihtrühm ei ole homogeenne, tuleb lähtuda konkreetsete noorte tegelikest oludest ja vajadustest ning arvestada erinevustega, mis tulenevad soost, rahvusest, kultuurist, tervislikust seisundist, elukohast, sotsiaal-majanduslikust olukor-
rast jm. Linnastumine kasvat-
tab sotsiaalset ebavõrdsust ja
kuritegevust. Üha vajalikum
on kaasata noori rohkem, et

igale neist jaguks tähelepanu ja vajaduse korral asjatundlikku abi. Eesti suuremates linnades tuleb suurendada tugilate tegevust, mis toob kaasa vajaduse selleks tööks sobivate teadmiste, oskuste ja hoiakutega noorsootöötajate järel. Nende ülesannetega toimetulek eeldab noortevaldkonna töötajate pidevat enesetäiendamist ning uute nüüdisaegsete osalusvormide väljaarendamist ja rakendamist.

OSKA hariduse ja teaduse uuringus analüüsiti ka seda, kui palju on aastaks 2025 vaja noorsootöötajaid ning millised oskused hinda lähevad. Hariduse ja teaduse valdkond jagati uuringus kuueks alavaldkonnaks, millest noorsootöö on hõivatute arvult üks suuremaid. Eesti Noorsootöö Keskuse andmetel on noorsootöötajaid kokku üle 7500.

OSKA hariduse ja teaduse valdkond. Allikas: uuringu autorid

Noorsootöötajana on uurin-
gus käsitatud noortekeskuste
töötajaid, noorteühingute
juhte ja töötajaid, koolide
huvijuhte, huvitegevuse
korraldajaid huviringides,
huvikoolide õpetajaid,
huvikeskuste huvihariduse
spetsialiste, noortelaagrite
juhatajaid ja kasvatajaid,
noortemalevate rühmajuhte
jt. Kõige rohkem on noor-
sootöö valdkonnas töötajaid
huvikoolides. Eesti Hariduse
Infosüsteemi huvikoolide
registris on andmed huvikoo-
lide õppe- ja kasvatustööga

tegelevate töötajate kohta
(sh õpetajad, treenerid,
huvihariduse spetsialistid,
noorsootöötajad, kutse-
õpetajad, muud töötajad).
Viimase kümnendi jooksul on
see arv aasta-aastalt kasva-
nud. 2017/2018. õppeaastal
oli Eesti huvikoolides 5023
noorsootöötajat, kümme
aastat tagasi oli hõivatute
arv alla 3400. Samal perioo-
dil on kahekordistunud ka
huvikoolide ja neis õppijate
arv. Tagasihoidlikumalt
on kasvanud avatud
noortekeskuste arv.

u 3500, enim spordivaldkon-
nas, samuti on palju asutusi
muusika, kunsti ja tantsu alal.

Noorte suurem huvi
noorsootöös osalemise vastu
tingib noorsootöötajate
vajaduse kasvu

Noorsootöö on äärmiselt
mitmekesine ja sellega
on hõivatud erineva hari-
dustasemega töötajad.
Noorsootöötajate vajadust
mõjutab eelkõige noorte
kasvanud huvi huvitegevuse
ja -hariduse vastu. Eksperdid
näevad selle suundumuse jätku-
vat kasvu ka lähitulevikus.
Seetõttu saame nentida, et
noortega tegelevate inimeste
tööjõu nõudlus lähitulevikus
kindlasti kasvab. Noorsootöö
tasemeõppe Tartu Ülikoolis
ja Tallinna Ülikoolis lõpetab
keskmiselt 60 õppijat aastas,
samas töö huvikooli õpetaja
või kooli huviringi juhenda-
jana ei eelda erialast haridust.

Eesti Noorsootöö Keskuse
hinnangul on valdkonnas
puudus huvikoolide, noor-
tekeskuste ja huvitegevuse
juhendajatest (sh eriti
loodus- ja täppisteaduste
juhendajatest). Keeruline on
leida riskinoortega tegelevaid
noorsootöötajaid. Ekspertide
sõnul kasvab tänavanoor-
sootöö maht, eriti linnalistes
piirkondades. Järjest rohkem
on noorsootöösse kaasatud
NEET-noored ja erivajadusega
noored. Noorsootöötajate

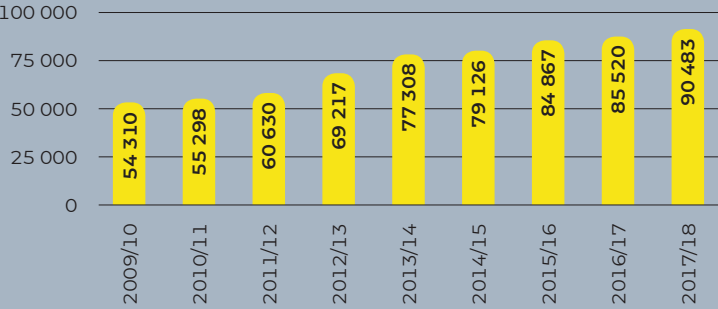
jaoks on proovikiviks nn
nutikas noorsootöö, st
küsimus, kuidas kasutada
kvaliteetses noorsootöös
erinevaid digivõimalusi.

Noorsootöötajad vajavad
uusi teadmisi ja oskusi

Kiire tehnoloogiline,
demograafiline ja sot-
siaal-majanduslik areng
toob kaasa suuri muutusi nii
ühiskonna toimimises kui
ka majanduses. Selle prot-
sessi paratamatu kaasosa
on töötajate oskuste kiire
vananemine ja uute arenda-
mist vajavate oskuste teke.

Et kaasata rohkem noori
ja parandada noorsootöö
teenuste kättesaadavust, on
vaja suurendada noorsoo-
töötajate professionaalset
suutlikkust ja tagada asjako-
hane ressursibaas. Osaluse
suurendamiseks tuleb noor-
tevaldkonnas leida üha uusi
tänapäevaseid osalusvorme
ning teadvustada osaluskooge-
musest õppimise vajalikkust.

Nutika noorsootöö (sh
diginoorsootöö) rakenda-
mine avardeb tunduvalt
noorsootöö võimalusi.
Tänavanoorsootöö mahu
kasv eeskätt linnapiir-
kondades, aga teisalt ka
noorsootöö arengusuund,
et lähitulevikus võetakse
suurema tähelepanu alla just
keerulisemad sihtrühmad
(sh nt NEET-noored), tingib
vajaduse psühholoogiliste ja

Huvikoolides õppijate arv 2009/10 – 2017/18. Allikas: EHS

2016. aastal osales noorsoo-
töö tegevustes 50% Eesti
7–26aastastest noortest. Kui
iga noor osaleks ainult ühes
tegevuses, võiks arvata, et
noorsootöös osaleb rohkem
noori, kui Eestis elab. Osa
noori osaleb mitmes tege-
vuses, kuid on ka neid, kes
ei ole kaasatud ühessegi
tegevusse¹. Kasvanud on
nende noorte osakaal, kes

võtsid osa huviharidusest,
laagritest, malevatest,
noorteühingute tegevusest
või osaluskogudest. Kui 2012.
aastal oli noortevaldkonna
tegemistega hõivatud 42%
noortest, siis 2017. aastaks oli
see näitaja kasvanud 54%-ni.

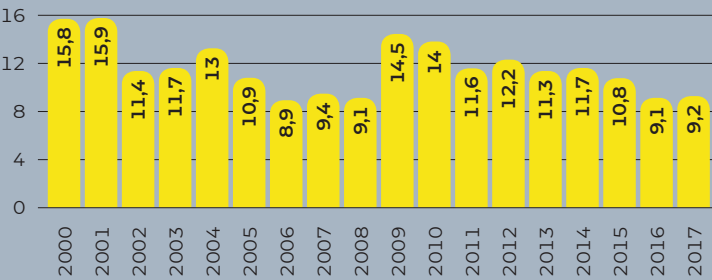
Hinnanguliselt on Eestis
noortele huvitegevust ja huvi-
haridust pakkuvaid asutusi

sotsiaaltöö teadmiste täiendamise järele. Järjest enam kaasatakse erivajadustega noori, mis tingib omakorda vajaduse eripedagoogiliste teadmiste ja oskuste järele. Rohkem tuleb arvestada noorte eripäraga, sh vaimse ja füüsilise tervisega, ning tulla toime käitumisraskuste või tähelepanuhäiretega noortega. Samuti on vaja osata töötada uutes ja muutuvates keskkondades, näiteks tänaval ja kaubanduskeskuses. Kolmanda suurema arendusvajadusena tõid eksperdid esile digipädevuste arendamise.	— muutustega kohanemise oskus ja loovus; — motiveerimis- ja eestvedamisoskus; — probleemide lahendamise oskus; — üldised teadmised ja arusaam majandusprotsessidest; — analüüsioskus, kriitilise mõtlemise ja info tõlgendamise oskus; — töö erineva kultuuritaustaga noortega eeldab noorsootöötajalt teadmisi kultuurierinevustest ja oskust neid praktilises tegevuses arvestada;	uutesse tehnoloogiatesse;	olema võimalus teha oma elus läbimõeldud otsuseid, mis arvestaksid tema vajadusi, aga ka ühiskonna ees seisvaid küsimusi. Noortele arengut võimaldava keskkonna loomine ja sobiva toe pakkumine eeldab noortega tegelevatelt töötajatelt sellekohast pädevust ja võimekust, aga ka piisava arvu noorsootöötajate olemasolu.
Üleilmsete trendide ja valdkonna suundumuste mõjul lähevad hinda järgmised teadmised ja oskused:	— avatud suhtumine õppimisse ja	— digipädevus, sh valdkonnaspetsiifiliste IKT-lahenduste tundmine ja sotsiaalmeedia kasutamise oskus; — üldised teadmised küberturvalisusest ja isikuandmete kaitsest; — keeleoskus (eelkõige inglise ja vene keele oskus).	OSKA hariduse ja teaduse uuringuga otsiti vastust küsimusele, kuidas muuta koolituspakkumist jm, et täita valdkonna tööjõu- ja oskuste vajadust aastaks 2025. Tööjõuvajaduse seire ja prognoosisüsteem OSKA analüüsib Eesti majanduse arenguks vajalike oskuste ja tööjõu vajadust lähema kümne aasta vaates. OSKA uuringuid koostab Kutsekoda.
— koostöö- ja suhtlusoskused;		Noorsootöötajad puutuvad oma töös pidevalt kokku noorte muutuvate vajaduste ja olukordadega. Noorte sihtrühm on olemuselt ja tegevustelt eriilmeline alates esimese klassi lastest kuni töö- või pereelu alustavate noorteni. Igal noorel peab	

KES ON NEET-noored?

Tööturu kontekstis loetakse 15–24aastased mittetöötavad, mitteõppivad ja koolitustel mitteosalevad noored NEET-noorteks (nimetus tuleneb ingliskeelsest väljendist *youth neither in employment nor in education or training*).

Riskinoorte hulgas leidub nii väikelastega kodus olevaid vanemaid, vabatahtlikke, seiklejaid, perekonna eest hoolitsejaid kui ka puude või haigusega isikuid?. Statistikaameti andmetel oli 2017. aastal tööturult, õpingutest ja koolitustest eemal hinnanguliselt 9,2% alla 15–24aastastest noortest. NEET-noorte arv on viimastel aastatel hakanud veidi vähenema, samas tähendab 9,2% seda, et Eestis on ligikaudu 11 700 NEET-noort.

15–24aastaste NEET-noorte osakaal 2000–2017, %. Allikas: Statistikaamet

VAJADUS NOORSOOTÖÖTAJATE JÄRELE TULEVIKUS KASVAB

1 HTMi aasta-analüüs 2017. Eesti hariduse viis tugevust. Osalus noorsootöös, vt https://www.hm.ee/sites/default/files/uuringud/eesti_noorte_osalemine_noorsootoos.pdf

2 Allikas: <https://blog.stat.ee/tag/neet-noored/>

NOORSOOTÖÖTAJA ENESETÄIENDAMINE KUI NOORSOOTÖÖ KVALITEEDI ALUS¹

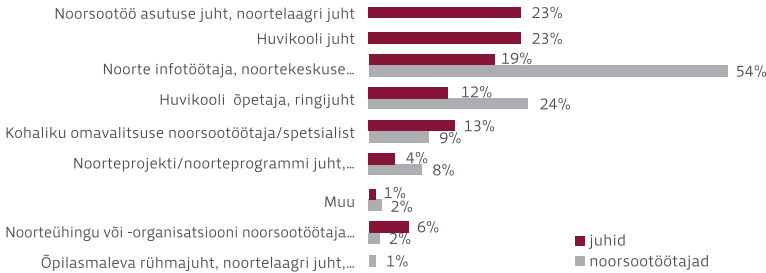
NOORSOOTÖÖTAJA ON SPETSIALIST, KES TÖÖTAB NÄITEKS

koolis, huvikoolis, noortekeskuses, noorteühingus, noortelaagris, malevas, kohalikus omavalitsuses või muus organisatsioonis

vahetult noortega või koordineerib/juhib noorsootööd².

NOORSOOTÖÖTAJAD PEAMISE TÖÖKOHA ALUSEL

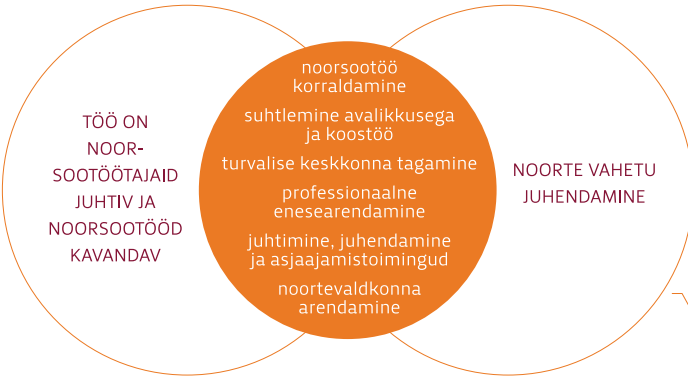
MIKS ON NOORSOOTÖÖ JA SELLE TOETAMINE OLULINE?

Noorsootööd nähakse elukestva õppe osana, mille eesmärk on luua eeldusi ja soodustada noorte toimetulekut ühiskonnaliikmena. Samuti toetada nende mitmekülgset isiksuslikku ja sotsiaalset arengut. Hea noorsootöötaja on teadlik noorte elu tegelikkusest ja kohalikest oludest, oskab hinnata noore olukorda ja vajadusi, valida ja rakendada sobivaid meetodeid ning analüüsida tehtud töö mõjusust. Noorsootöötaja töö hõlmab otsest tööd noorte ja noortegruppidega, tööd sidus- ja huvigruppidega ning noortevaldkonna laiemat arendustegevust. Vahetus töös noortega on olulisel kohal noorte eneseteadlikkuse, väärtushoiakute, iseseisvuse, paindlikkuse, kohanemisvõime, loovuse arengu ning õppimise toetamine, jõustamine ja osaluse ning omaalgatuse soodustamine.

NOORSOOTÖÖTAJA TÖÖÜLESANDED:

Noorsootöötaja tööülesanded ja nende teostamiseks vajalikud oskused on väga mitmekesised. Sõltumata tööülesannetest tuleb oma tegevuses pidada silmas kõiki noorsootöötajale seatud ootusi.

Allikas: Noorsootöötaja kutsestandard

MIS MOTIVEERIB NOORSOOTÖÖTAJANA TÖÖTAMA JA KUI MOTIVEERITUD OLLAKSE?

1. Paindlikkus (rutiinivaba, loominguine, paindlik tööaeg,...)
2. Võimalus noori toetada
3. Võimalus valdkonna arengut mõjutada
4. Huvi valdkonna vastu
5. Eneseteostuse võimalus
6. Hea töökeskkond isiklikuks arenguks
7. Võimalus suhelda noortega

Juhid

7 peamist põhjust valdkonnas töötamiseks

Noorsootöötajad

1. Võimalus noori toetada
2. Paindlikkus (rutiinivaba, loominguine, paindlik tööaeg,...)
3. Huvi valdkonna vastu
4. Eneseteostuse võimalus
5. Võimalus valdkonna arengut mõjutada
6. Võimalus suhelda noortega
7. Hea töökeskkond isiklikuks arenguks

MILLINE ON NOORSOOTÖÖTAJATE ERIALANE ETTEVALMISTUS NOORTEGA TÖÖTAMISEKS?

Noorte elu tegelikkuse mõistmine, kohalike olude tundmine, olukorra hindamine, noorte kaasamine ja jõustamine ning sobivate hariduslike meetodite valik, aga ka kogetu-saavutatut mõtestamine noortega kuuluvad oskuste juurde, mida noorsootöötaja oma töö tulemuste saavutamiseks rakendab. Kvaliteetse noorsootöö eelduseks on erialase väljaõppega noorsootöötajate olemasolu, mistõttu tuleb noorsootöötajatele võimaldada ligipääs süsteemsetele ja kvaliteetsetele erialastele enesetäiendusvõimalustele.

Noorsootööd saab õppida Tallinna Ülikoolis bakalaureuseõppes ja magistriõppes ning Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias ja Narva Kolledžis rakenduskõrgharidusõppes. Noorsootöötajate täiendusõpet toetab omalt poolt ka riik läbi vastavate programmide ja täienduskoolituste pakkumise, vt lisa

<http://mitteformaalne.ee/kalender>

Noorsootöötaja kutsestandard määratleb noorsootöö kutse-eetika ja noorsootöötajale esitatavad kompetentsuse nõuded toetades mh süsteemset eneseanalüüsi ja -arendamist, vt lisa

<https://entk.ee/noorsootootajakutse/>

¹Käesolev infograafik annab ülevaate „Noorsootöötajate koolitusvajaduse uuring“ tulemustest, mis valmis 2017.a detsembris.

²Uuringu sihtühmad defineeriti järgmiselt:

1) juhid: teisi noorsootöötajaid juhtivad noorsootöötajad (juht-noorsootöötajad);

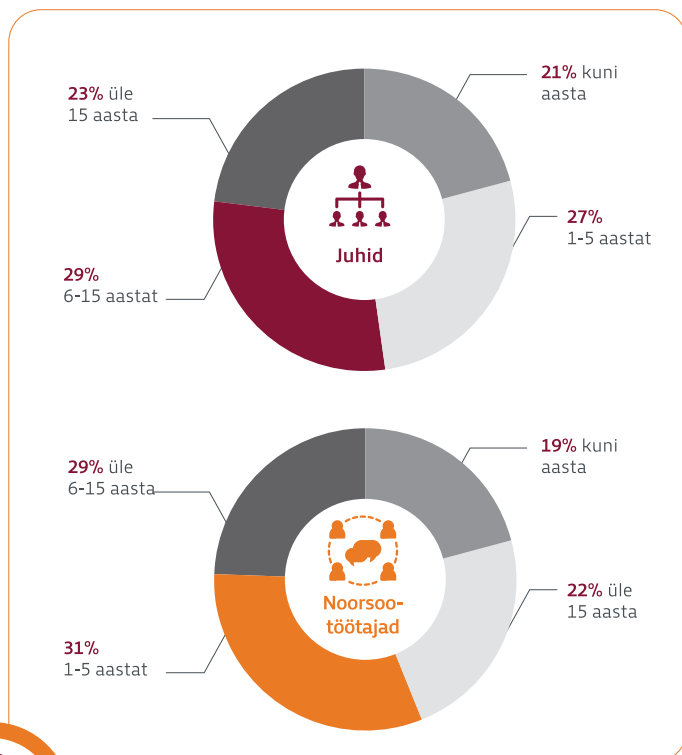
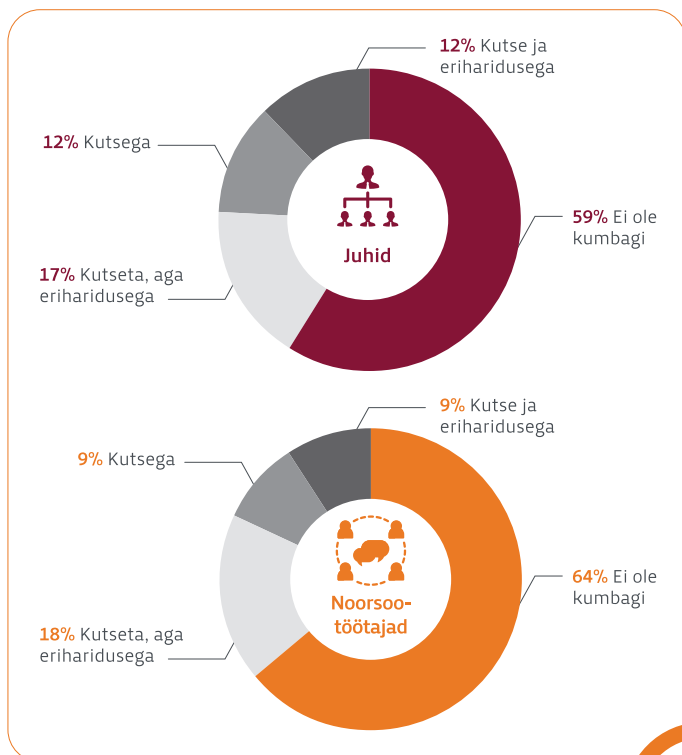
2) noorsootöötajad: noorsootöötajad (noorsootöö spetsialistid).

Erialase hariduse ja kutse olemasolu

Tööstaaž

umbes 90%

noorsootöötajatest on kõrgelt haritud

umbes 60%

neist puudub nii noorsootöölalane haridus kui noorsootöötaja kutse.

Puudulik noorsootöölalane haridus võib olla üks suurimatest kutse väärtustamise, noorsootöötaja kompetentsidest ühtlaselt arusaamise ja professionaalse enesearendamisega tegelemise takistustest.

50%

noorsootöötajatest on pikaaegse noorsootöö (juhi) kogemusega.

Vajalik on parandada noorsootöötajate erialast ettevalmistust ja soodustada töökogemuse süsteemset analüüsi!

Julgustada nooremate ja vähem kogenenumate noorsootöötajate juhendamist ja õpetamist suurema valdkondliku kogemusega noorsootöötajate poolt (nt mentorlus).

KUIDAS ARENGUVAJADUSTE KAARDISTAMISEGA TEGELETAKSE?

50%

noorsootöötajatest

69%

töötajatest

märkis, et noorsootöötajate arenguvajaduste hindamisega tegeletakse vähemalt üks kord aastas. Arenguvestluste kvaliteet on aga nii ankeetküsitluse kui intervjuude kohaselt nõrk.

39%

kasutab arenguvestluse aluseks organisatsiooni arengukava või töökorda

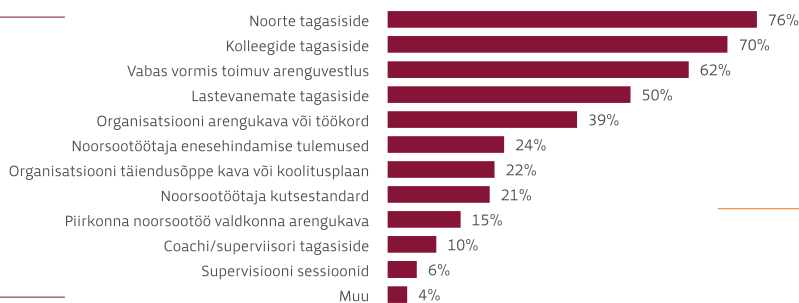
21%

kasutab arenguvestluse aluseks noorsootöötaja kutsestandardit

MILLELE PEAMISELT TUGINETAKSE OMA TÖÖTAJATE ARENGUVAJADUSTE HINDAMISEL?

Juhid

Arenguvajaduste hindamisel on oluline tugineda erinevatele allikatele/meetoditele.

Nii töötajate arenguvajaduste hindamisel kui enesehindamisel tuleb enam kasutada erinevate oskuste hindamist võimaldavaid süsteemseid tugimaterjale (nt noorsootöötaja kutsestandard ja selle juurde kuuluvad tugimaterjalid).

MILLISEID PEAMISEID VIISE ENDA PÄDEVUSE HINDAMISEKS KASUTATAKSE?

Arenguvajaduste hindamine ja noorsootõotaja hariduslik taust (kutse/ erihariduse olemine) omavad märkimisväärset positiivset mõju noorsootõotajate enesetäiendamise aktiivsusele. Arusaam noorsootõotaja arenguvajadustest võimaldab mõtestatult ning seega ressursiefektiivsemalt ja tulemuslikumalt enesearendamisega tegeleda.

★ NOORSOOTÕOTAJATE PÄDEVUS ★

Juhtide ja noorsootõotajate hinnangud oma pädevusele on head ning suhteliselt sarnased, väga heaks hindab oma oskusi üldjuhul alla kolmandiku noorsootõotajatest.

Pädevuse komponentide enesehinnangust ja intervjuudest tulenevalt on kõige suurem koolitusvajadus järgnevatel teemadel:

81% tööandjatest on (pigem) rahul oma alluvate noorsootõotajate tööalaste oskuste ja teadmistega

Noorsootõotaja pädevuse arengul on väljakutseks, et ei mõisteta oma rolliga kaasnevaid ülesandeid (**50% juhtidest** ja **40% noorsootõotajatest**).

Juhid

- Enda kursis hoidmine valdkonna uuringutulemuste ja indikaatoritega ning nendega arvestamine noorsootõotajate planeerimisel ja elluviimisel
- Enda kursis hoidmine noortepoliitika arenguga ning noortepoliitikaga arvestamine poliitikaga arvestamine
- Noorte infovajaduse väljaselgitamine ja vahendamine
- Koostöö valdkonna sidusrühmadega ja uute koostöövormide loomine
- Enda kursis hoidmine noortepoliitika ja/või noorsootõotajate oluliste dokumentidega ja nendega arvestamine

Juhid ja noorsootõotajad

- Kultuuridevahelise suhtluse toetamine
 - Keeleoskus
- Noorte motiveerimine ühiskonnas osalemiseks (kodanikuhariduse toetamine)
 - Eneseanalüüs ja -arendamine
 - Arvutioskus
- Avalikkusele noorsootõotajate võimaluste tutvustamine ja koostöö teiste osapooltega, sh sidusrühmadega

Noorsootõotajad

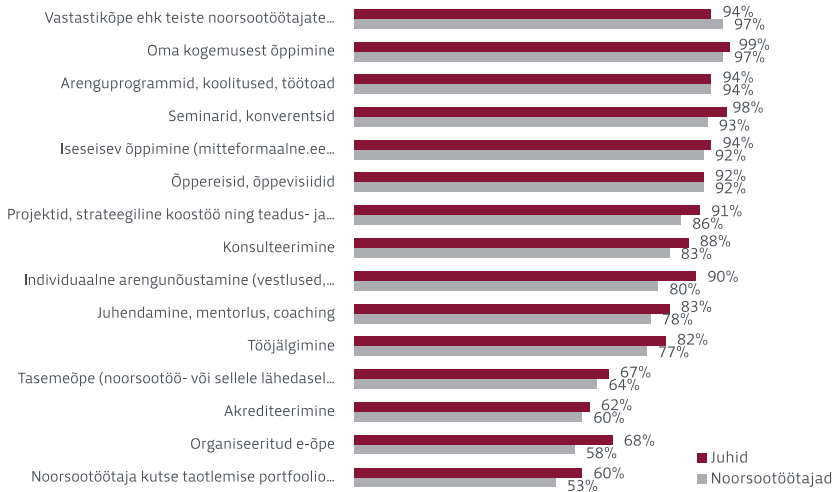
- Noorsootõotajate mitmekesiste keskkondade ja meetodite kasutamine ning arendamine
- Mitteformaalses õppes kogetu ja saavutatut mõtestamine koos noortega

KUIDAS ENESETÄIENDAMISEGA TEGELETAKSE?

82% noorsootõotajate valdkonna organisatsioonides ei ole organisatsioonisiseseid strateegilisi täiendusõpet toetavaid juhiseid.

MILLISEID ENESETÄIENDAMISE VORME KASUTATAKSE?

U 55-59% noorsootöötajatest ja juhtidest osaleb koolitustel ja muus täiendusõppes vähemalt 3 korda aastas.

Täiendusõppes osalemise põhjused: enesetäiendamise, võrgustumise, töömotivatsiooni tõstmise.

Kõige kõrgemalt (vähemalt 90% vastajatest: pigem või väga kasulik) hinnatakse enda ja teiste kogemusest õppimist, arenguprogramme, koolitusi, töötubasid ning õppereise ja -visiite.

Oma kogemusest õppimise mõju suurendamiseks tuleb tõsta noorsootöötajate enesehindamise oskust.

Toetada senisest enam järgmiste vormide kasutamist:
konsulteerimine, individuaalne arengunõustamine,
juhendamine.

Korraldada ühiseid e-koolitustel osalemisi ning noor-sootöötajate kutse taotlemise portfoolio koostamist.

NOORTE ARENGU KVALITEETNE TOETAMINE EELDAB.

- Mõtestatud enesehindamine ja -arendamine
- Juht hindab noorsootöötaja arenguvajadusi ja toetab noorsootöötaja enesearendamist
- Teooria ja praktika tasakaal täienduskoolitustel, praktikute kaasamine koolituste läbiviimisesse

SOOVITUSED NOORSOOTÖÖ VALDKONNA ARENDAMISEKS JA KVALITEEDI TÕSTMISEKS

- Kvaliteet enesehindamises, - täiendamises
- Koolituste ja teiste enesetäiendamise vormide kättesaadavus
- Noorsootöö osapoole efektiivne koostöö (riik, KOV, koolitajad, tööandjad, noorsootöötajad, meedia)
- Noorsootöötaja kutse väärtuse tõstmine
- Noorsootöötaja kutsestandardid kui väärtuslik tööriist noorsootöötaja pädevuse lahtimõtestamisel ning enesearendamisel

OLEN PÄDEV NOORSOOTÖÖTAJA

Minu tööandja

- väärtustab ja toetab professionaalset arengut
- on loonud täienduskoolituste kava, mis arvestab nii piirkonna noorsootöötajate arenguvajaduste kui riigitasandi organisatsioonide poolt pakutavate noorsootöölaliste täienduskoolitusvõimalustega
- tegeleb regulaarselt arenguvajaduste hindamisega, tuginedes mh noorsootöötaja kutsestandardile.
- suunab mind regulaarselt arenguvajadusi arvestavalt enesearendamisega tegelema (sh enesearendamiseks valmisoleku tekitamine ja motiveerimine arvestades sisemiste ning väliste motivatsiooniteguritega) ja omandatud teadmisi ning oskusi rakendama

Mina

- mõistan, et noorsootöö tegemiseks sh noore arengu toetamiseks vajan erinevaid kompetentse
- tegelen enesehindamisega süsteemselt, tuginedes mh organisatsiooni eesmärkidele, tökohaga seotud arengudokumentidele (nt kompetentsimudel), noorsootöötaja kutsestandardile ja erisapoolte tagasisidele
- koolitusi ja teisi enesetäiendamisevorme valides arvestan oma arenguvajadustega

Kuidas toetada õpitu rakendamist? Soovitused kohaliku omavalitsuse noorsootööspetsialistile ja noorsootöötaja juhile (Hodges, 2002):

- Toeta noorsootöötajat kooliühenduste ettevalmistumisel sh noorsootöötaja ootuste (küsimuste, vajaduste, probleemina tajutu) mõtestamisel;
- Veendu, et koolituse sisu haakuks noorsootöötaja tööülesannete ja -eesmärkidega ning noorsootöötajal oleks võimalus õpitut rakendada (aeg, vahendid, töökeskkond);
- Toeta noorsootöötajat õpitu rakendamisega seotud raskuste ületamisel ning individuaalse valmisoleku kujunemisel;
- Loo positiivne tööõhk, julgusta kolleege üksteist toetama ja aita kaasa sellele, et töötajad oleksid oma tööga rahul;
- Loo eeldused grupinormide kujunemiseks organisatsioonis, mis ei takistaks õpitu rakendamist;
- Julgusta noorsootöötajat oma organisatsioonis õpitut jagama ning kanna hoolt selle eest, et õpitu saaks tuleviku tarbeks talletatud;
- Suuna noorsootöötajat märkama positiivset kogemust ning uuri, kus ja kuidas plaanib noorsootöötaja õpitut rakendada;
- Sisenda noorsootöötajale usku, et ta suudab õpitut rakendada. Aita tal mõista, milliseid positiivseid tagajärgi toob kaasa uute teadmiste-oskuste rakendamine. Mõelge üheskoos, mis võimalusi see noorsootöötajale avab;
- Arutlege koos, milliseid negatiivseid tagajärgi võib kaasa tuua teadmiste-oskuste mitterakendamine (nt sihtgrupini mittejäädmine; vähest väärtust loov noorsootöö);
- Sisenda noorsootöötajale, et rakendamiseks vajalik jõupingutus viib muutuseni töösoorituses ja muutused soorituses viivad hinnatud tulemusteni;
- Jälgi õpitu rakendamist ja selle mõju töötulemustele, kasutades selleks erinevaid töösoorituse indikaatoreid. Leia võimalusi tulemuste esiletõstmiseks ja noorsootöötaja tunnustamiseks.

Rohkem infot:

Balti Uuringute Instituut (2017).
Noorsootöötajate koolitusvajaduse
uuring. Kättesaadav:

 [www.mitteformaalne.ee/
opimaterjalid/uuringud/](http://www.mitteformaalne.ee/opimaterjalid/uuringud/)

**Sinu teekond tugevaks
noortevaldkonna tegijaks algab
siit! Vaata lähemalt:**

 www.mitteformaalne.ee

- Tohtu valik erinevaid tasuta täienduskoolitusi
- Tippetasemel noortevald konna koolitajad
- Tule noortevaldkonna koolitustele ja õpi koos teiste oma ala tegijatega!
- Noorteagentuuri koolituskalender

044

Leela

36

Noorsootöötaja

Noortega koos oled alati noor ning mängimine on põhjendatud tegevus.

045 Elo Lättemägi

24

Mobiilne kontakt-
noorsootöötaja
Tartus

Teismelisena olin see noor, kes ennast teostas erinevate noorteühenduste juures. Kuulusin nii õpilasesindusse, osaluskogusse kui ka noorteorganisatsiooni. Nüüd analüüsid saan öelda, et sattusin aktiivse noore rolli tänu sellele, et mu ümber olid inimesed, kes uskusid minusse ja tunnustasid mu pealehakkamist. Noorsootöötajaks õppimine tuli seega loogilise sammuna, sest noorsootööga ja aktiivsete noortega olin kokku puutunud ka varem. Sel hetkel, kui hakkasin tööd otsima, sattus mu postkasti huvitav pakkumine – Tartus otsiti mobiilset kontaktnoorsootöötajat. Mul polnud aimugi, kuidas siis see tänavanoorsootöö käib ja mis mõttes lihtsalt minnakse tänaval noore juurde ja hakatakse rääkima. Teadsin vaid, et mind innustas soov noorsootöötajana olla noorte jaoks see inimene, kes neisse usuks ja oleks nende jaoks olemas, sest mäletan, kui olulist rolli selline tugi minu elus mänginud on. Täna, olles töötanud mobiilse kontaktnoorsootöötajana ligi 3 aastat, saan aru, kui õigesse kohta olen sattunud. Noored, kes täna linnapildis kogunevad, on nagu kõik teised noored. Nad otsivad samuti tunnustust, kuulumist ja eneseteostust, täpselt nagu ka mina otsisin erinevatest noorteühendustest. Nende elus lihtsalt pole olnud seda inimest, kes neid märkaks ja neisse usuks ning pakuks neile võimalusi ennast teostada, ja seetõttu tulevad nad linna otsima seda, mis on puudu. Täna saan olla nende jaoks see inimene, kes neisse usub, kes mõistab nende lugusid ja loob võimalusi selleks, et nad ei peaks otsima tunnustust, eneseteostust ega kuulumist läbi seaduserikkumiste ja vägivalja.

046 Kaie Pranno

30

Noorsootöö
koordinaator/Noorte
Tugila spetsialist

Mul on tihti tunne, et noorsootöö valis mind ise. Peale õpinguid pidi minust saama täiesti tavaline raamatupidaja, kahe jalaga maa peal ja otsapidi arvude maailmas, kuid noorsootöö leidis tee minuni tänu vajadusele leida tööd oma elukohas. Nüüdseks olen selles valdkonnas töötanud pea 10 pikka aastat ja tunnen, et olen õiges kohas. Noorsootöö on oma võimaluste poolest lõputu, kiirelt muutuv ja uuendustele suunatud. See omakorda ei lase mitte kunagi laskuda oma mugavustsooni, pigem on tahtmise ka ise pidevalt areneda ja tõusta uuele tasemele.

047 Marilin

23

Noorsootöötaja

Noortest saab kõik alguse. Noored toovad alatihti inimestes hoopis teisi külgi esile, seda on näha kõikide noortega tegelevate inimeste pealt – kõik on nii elurõõmsad, nooruslikud ja õpihimulised.

048 Tanja

37

Noorsootöö lektor

Noorsootöö on väga mitmekesine valdkond. Ma ei ole seda spetsiaalselt valinud. Pigem võiks öelda, et noorsootöö valis mind. Sobisin oma avara silmaringi ja uudishimuga noorsootööle. Sattusin ükskord noorteprojekti juhtima ja peale seda hakkas huvi noortevaldkonna vastu kasvama. Paar aastat olen töötanud mittetulundussektoris ja siis 5 aastat tegelesin noorte nõustamise ja informeerimisega karjääriteemadel. See oli minu jaoks väga huvitav, sest iga päev oli erinev, nagu kõik need noored, keda ma kohtasin, olid ka erinevad ja andsid mulle alati midagi uut õppida. Lõpuks jõudsin ülikooli, kus panustan noorsootöö akadeemilise hariduse arendamisse ja õpetan noorsootööd. Minu meelest olen noorsootööle pühendunud, sest see on andnud mulle piisavalt väljakutseid ja võimalusi oma potentsiaali arendada.

TEKST

–

Merilin Priimäe

MTÜ Tähe Noorteklubi

Noorte Tugila noorsootöö
spetsialist ja koordineerija

FOTO

–

Kajar Kattai

MUSTKUN TUGILA SP

Kõik NEET-noored ei ole
madala haridustaseme
ja väheste sotsiaalsete
oskustega ning madala
enesehinnanguga.
Noori on väga erinevaid.
Igaühel on rääkida oma
eriline lugu.

UNSTIKUST SAI SPETSIALIST

Natuke üle 20 aasta tagasi oli mu suureks unistuseks saada mustkunstnikuks. Enamus mu sõpradest soovisid saada müüjateks, politseinikeks või loomaarstideks, kuid mina mitte. Juba lasteaias käies olin avastanud enda jaoks mustkunstniku ameti. Mind võlus teadmine, et kõik on võimalik. Soovi korral saan kübarast välja tõmmata imearmsa jänese või kõrva tagant võluda imeväel raha. Kas mu unistus mustkunstnikuks saada täitus?

Kui vastata eelnevale küsimusele, siis jah, kuid ametiks pole mustkunstnik. Jaatav vastus võib tunduda mõnevõrra arusaamatu, sest ameti nimi pole sama, kuid sellegipoolest on minu töös sarnane mõte „Kõik on võimalik”. Hetkel töötan MTÜ Tähe Noorteklubi Noorte Tugila noorsootöö spetsialisti ja koordineerijana ning ka Jõgeva Põhikoolis õpetajana.

Ma toetan 15–26-aastaseid noori, kes ei tööta ega õpi, ja neid, kes on koolist välja-langemisohus. Ühiskond kutsub neid NEET-noorteks. Kahjuks omab mõiste sageli negatiivset tähendust. Kõik NEET-noored ei ole madala haridustaseme ja väheste sotsiaalsete oskustega ning madala enesehinnanguga. Noori on väga erinevaid. Igaühel on rääkida oma eriline lugu.

Noorte Tugila eesmärk on aidata noortel leida üles nende soovid. Enda igapäevatöös veedan suure osa ajast Facebookis, kus ma noori otsin ja neid toetan. Tugila noored vajavad erinevat tuge. Noor võib abi vajada

CV koostamisel, töö otsimisel, haridustee jätkamisel, motivatsiooni leidmisel, sotsiaalsete oskuste arendamisel jpm. Noorsootõtaja on üks mitmest rollist. Näiteks võin ma olla nii ema kui ka sõbra rollis.

Lisaks sotsiaalmeedia igapäevasele külastamisele kohtun väga palju noortega näost näkku. Kohtumiste eesmärgid võivad olla väga erinevad. Näiteks võib olla noorel vaja abi erinevate konfliktide lahendamisel või hoopiski luua tegevuskava, et koolist mitte välja langeda. Nii palju, kui on erinevaid noori, on ka erinevaid lugusid ja toetamise võimalusi. Mina noorsootõtajana võin olla psühholoogiataustaga, kuid ei pea ennast ei psühholoogiks ega ka sotsiaaltõtajaks. Mul võib olla mitmeid sarnaseid jooni, kuid sellegipoolest suunan alati noori vajadusel õige spetsialisti juurde.

Meie töös tuleb ette palju kohtumisi ja üritusi koostööpartneritega. Meie partneriteks on erinevad asutused ja ettevõtted, mis on seotud ja ettevõtte, mis on seotud hariduse ja tööeluga. Koostöö tagab võimaluse, kus iga abivajav noor jõuab õige spetsialisti juurde. Usun, et viimased kolm aastat on näidanud, kui väga meid toetatakse Tartus. Näiteks korraldame kaks korda aasta Töötukassas infopäevi, kuhu tulevad kokku meie sihtrühma noored, et koos arutada ja mõtiskleda Tugila üle. Paljud noored jõuavad just Töötukassa infopäevade kaudu meieni. Lisaks noorsootõtajate kohaolekule on alati infopäeval ka meie noored enda lugusid jagamas.

Miks on Noorte Tugila edukas? Vastuseid on mitmeid.

1 Meil on meeskond.

Minu meeskonda kuulub viis MOKO (mobiilne kontaktnoorsootõtaja) spetsialisti, kes on igapäevaselt tänavatel noori toetamas.

2 Meil on aega.

Enamiku teenuste, mis on suunatud noorte aitamisele, aeg on limiteeritud. Meil on aega täpselt nii palju, kui noor seda vajab. Soovi korral võime noorega kas või iga päev kokku saada.

3 Noored toetavad üksteist

Me korraldame noortele ühisüritusi, kus neil on võimalus üksteisele enda lugu jagada ja üksteist toetada.

4 Me oleme seal, kus on noored.

Noored on suure osa oma ajast sotsiaalmeedias või tänavatel. Sellest tulenevalt veedame ka meie noorsootõtajatena aega samades paikades. Lisaks kohtume noortega seal, kus neile paremini sobib ja nad ennast mugavalt tunnevad.

Noortekeskuste Noorte Tugila programmi tegevuste elluviimist rahastatakse haridus- ja teadusministri kinnitatud ja ESF kaasrahastatud programmi „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhoivelisuse parandamine” vahenditest.

Näiteks pargis, kohvikus, noortekeskuses jpm.

Miks töötada noorsootõtajana?

— „Kas sa elad teistele inimestele?” küsis hiljuti minu käest üks noor, keda ma Tugilas toetan.

— „Miks sa arvad, et ma elan teistele inimestele?” küsisin üllatunult.

— „Sa mõtled alati teiste peale ja tahad, et kõigil teistel läheks hästi,” vastas noormees.

— „Ma elan nii endale kui ka teistele. Aidates teisi, teeb see mulle suurt rõõmu. Sellega aitan ka ennast.”

— „Aitäh, et sa oled alati minu ja teiste jaoks olemas!” vaatas minu poole säravate silmadega Tugila noor.

Minu töö ongi olla noorte jaoks justkui mustkunstnik, et alati uskuda neisse ja kasvatada nende enesekust, et kõik on võimalik. Iga noor on eriline, tuleb vaid uskuda neisse ja nende imedesse.

Mina noorsootõtajana võin olla psühholoogiataustaga, kuid ei pea ennast ei psühholoogiks ega ka sotsiaaltõtajaks. Mul võib olla mitmeid sarnaseid jooni, kuid sellegipoolest suunan alati noori vajadusel õige spetsialisti juurde.

049

Lianne Teder

39

Noortevaldkonna koolitaja

Olen kogenud, kuidas teadlik ja juhendatud tegevus väljaspool kohustuslikku muudab noorte elusid, mõnikord lausa annab neile hoopis uue ja positiivsema suuna. Noorsootöös on võim ja võimalus luua muutusi üksikisiku elus. Mida nooremalt see peale hakkab, seda püsivamad on toimunud muutused, nii et see saab harjumuseks, elustiiliks ning omakorda laieneb tema lähedastele.

050 Maarika Veigel
50
Lektor

Olen saanud hea ettevalmistuse sporti, tervise- ja kasvatusteadusi õppides ning omandanud väärtuslikke kogemusi 25 aasta jooksul tööst eri vanuses noortega nii huvihariduses kui ka formaalõppe eri tasanditel, mida ka lektorina edasi annan. Valdkonna uurijana soovitan olla kriitilisem, panustada hariduslikesse eesmärkidesse ning olla koostööaltim, mida noorsootöö mitmetahulisus eeldab ja võimaldab.

051 Piret Talur
46
Noorsooteenistuse juhataja

Et täita oma elu südantsoojendavate hetkedega – noorte tagasisidega noorsootöös saadud väärtuslikest kogemustest.

052 Reet Kost
45
SA Archimedese noorteagentuuri juhataja

Noorsootöö väärtused on hoolivad, noorsootöös huvitatakse ja arvestatakse noore arvamuse, ideede ja maailmavaatega ning toetatakse tema eneseavastamist ja -teostust.

053 Anastassia Putškova
28
Erasmus+ noorte projektide koordinaator

Pigem on noorsootöö valinud mind. Sattusin sellesse valdkonda teistel põhjustel, kuid avastasin, kui võrd tore ja inspireeriv on noortega töötada! Seetõttu tunnen ka iseennast nooremamana ja õpin neilt, kuidas olla julge, vaba, uudishimulik, aktiivne ja täis lootust.

054 Marika Valter
37
Noortekeskuse juhataja

Hea küsimus, sageli tundub mulle, et noorsootöö on valinud hoopis minu :D Toetada ja hoida noori nende õrnas eas, pidada neist lugu, mõista ja olla abiks – see on lihtsalt inimlik, see ei ole töö. Olen alati pidanud mõistatuseks, miks on elu nõnda seatud, et kõige raskemad katsumused tuleb inimesel oma eluteel üle elada just nooruki eas – siis, kui ei ole veel elukogemust ning ei teata endast suurt midagi. Mõistkem üksteist, mõistkem noori – nad alles avastavad end ning meil, elukogenumatel on võimalus neid toetada ja aidata. Noored on meie tulevik, tulevik mida me ise rajame ja vormime.

055 Jaan Aps
37
Juhatuse esimees, Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik

Noored väärivad parimat võimalikku arengukeskkonda, et olla omakorda võimelised toetama neile endile järgnevate põlvkondade arengut. Juba täna olen saanud noortega töötamisest palju rõõmu tänu nende pühendumusele, energiale ja tulemusena ära tehtud ägedatele asjadele.

056 Anneli Rääbis
26
Aparaadi noortekeskuse juhataja-noorsootöötaja

Noorsootöö on minu jaoks täiuslik kombinatsioon vabadusest ja vastutusest. Mul on vabadus valida töö vormi, aega, kohta, meetodeid, fookusteemasid ning vastutus kasutada oma vabadust mõistlikult, ennast pidevalt arendada, olla noortele ja töökaaslastele olemas ning muuta maailma.

057

Ivar Olesk

26

Noorsootõtaja noortekeskuses

EVS projekt Poolas. Veetsin kuus kuud EVS projektiga Poolas, kus töötasin tuhandete Poola noortega noortelaagrites ja mingil määral ka koolides. Leidsin, et naudin seda tööd väga ning Eestisse naastes otsustasin, et tahan sellega edasi tegeleda.

058 Eneli

28

Noorsootõtaja

Noorsootõtõ hoiab vaimu noorena!

059 Kevin

29

Projektijuht

Noorsootõtaja peab olema valmis tegema absoluutselt kõike, mistõttu on see ideaalne amet isiklikku arengut silmas pidades. Iga päev on erinev. Noortega koos töötades on võimalik iga päev anda edasi oma kogemusi ja oskuseid ning saada noortelt vastu uusi teadmisi.

060 Kertu Kaljur

34

Noorsootõtaja

Olen valinud noorsootõtõ, sest NOORED on ÄGEDAD! Neid on vaja ainult pisut toetada, innustada ja tunnustada ning neil on nii palju huvitavaid ja põnevaid mõtteid/ideid.

061 Kristina Benkivskaja

22

Mobiilne

noorsootõtaja

Tahan väga inimestega töötada! Aidata neid ja teha kõik nende jaoks. Suhtlemine on minu jaoks väga oluline ja muidugi emotsioonid. Lisaks oli minu suureks motivaatoriks minu vend – tal olid koolis probleemid (käitumine, hinded jne) ja omavahel oli meil raske ühist keelt leida. Otsustasin, et noorsootõtõ eriala aitab mind.

062 Kristiina

28

Mobiilse noorsootõtõ spetsialist

Miks olen valinud noorsootõtõ? Sest olen arvamisel, et meie (noorsootõtatajad) oleme ühed neist, kes oma eeskujuga ja teadmistega noortele tulevikuks suunised annavad, olles nii ka Eesti tuleviku kaudseteks kujundajateks. Noorsootõtõd tegevate inimeste healoomuline pisik on nagu nakkushaigus, mis muutub üha populaarsemaks ning missioonitundega inimesed, kes tahavad panustada keskmisest enam – on ühiskonna tervise näitajad. Inimesed on loodud tegema head ja head võib teha mitmel moel – noorsootõtõ on minu meetod ja valik, kuidas saan siia maailma anda oma panuse.

063 Liisu

24

Noorsootõtaja

Minu jaoks on töö noortega oluline, sest noored on oluline ühiskonna osa ning nad vajavad just neile suunatud tegevusi ning võimalusi. Seetõttu on minu hinnangul oluline Viru-Nigula valla noortele luua võimalusi oma vaba aega sisukalt ja turvaliselt veeta. Just nendel põhjustel olen valinud noorsootõtaja ameti.

065 Liisi Vesselov

32

Noorsootõtõ- ja spordispetsialist

See oli minu esimene, ainus ja teadlik valik, sest noorsootõtõs saan kasutada palju erinevaid teadmisi ja oskusi, mis ma olen omandanud, ning neid pidevalt arendada ja juurde õppida!

Keila kogukonna nooruslik heade ideede inkubaator

Keila noortetuba MÖTE³ on koht, mis asub Keila keskkonnas ja sisustuslikult on kujundatud kohviku stiilis väikese lavaga paigaks. Sisult saab seal korraldada erinevaid loomingulisi sündmusi, koolitusi, seminare, kohtumisi, mõttekodusid, ühiseid telekavaatamisi, lauamängude mängimisi jne. Seal tegutsevad ka mõned huviringid ning keeleõpe. Viimasel ajal nimetame aga tuba ambitsioonikalt ettevõtlike ja loominguliste inimeste inkubaatoriks. See on hubane paik, kus on mõnus luua, puhata või millestki ägedast osa saada.

Noortetuba peamine sihtgrupp on 15–26aastane noor ehk noor, kel juba on püsivad huvid tekkinud, ta on ühteist nii koolis kui ka huvitegevuses omandanud ning soovib olla ise algataja või osa saada millestki enamast, mis alati koolikeskkonnas ei pruugi võimalik olla. Vahel võib olla keeruline suure rahvaarvuga koolis silma paista, eriti kui oled tagasihoidlikum tüüp. Noortetuba on turvaline võimalus koos juhendaja abiga kõik sammud läbi mõelda ning luua midagi sellist, mis võib anda väärt kogemuse edaspidiseks eluks. Nii on juba sündinud mitmed sündmused, alguse saanud noorte omaalgatuslikud projektid,

õpilasfirmad ja muud algatused, sest noortetuba peamine rõhuasetus on toetada noorte ettevõtlikkust ning ettevõtlust. Ehk siis MÖTE³ ootab ikka ja alati juurde ägedate mõtetega aktiivseid noori, kes tahavad ise midagi ette võtta. Ja me laseme neil seda võimalikult vähesel segamisega ka teha, et kogemus oleks võimalikult ehe.

Üha enam tunnetame noortetuba tegemistes vajadust sihtgruppi piire laiendada. Võib-olla oleme ühel hetkel kogukonnakeskus, mida n-ö inkubaatorina saavad kasutada nii väikesed alustavad ettevõtjad, vabaühendused kui ka kogukonda panustada soovivad linnakodanikud. Oleme püstitanud endale küsimuse, mis on noortetuba? Kas see on kuidagi eraldiseisev teema, mis ülejäänut sihtgruppi ei kõneta? Või kas noortesündmus on kuidagi teistsugune kui täiskasvanute sündmus? Vahel ehk jah, ent väikese salongiõhtu, töötoa või seminari juures ehk mitte, sõltub sündmuse eesmärgist ja sisust. Või kas näiteks keskkonna- või rahateemad ei peaks noori puudutama? Meie ühiskonnas on liialt palju vanuselist lahterdamist. Mängutubades on kaks põlvkonda – beebid/väikelapsed ja nende vanemad, siis on meil veel lasteaiad, koolid,

Maator – Mõte³ loe: Mõte kuubis

TEKST

–
Aare Lepiksaar
MÕTE³ koordinaator

FOTO

–
Kajar Kattai
MÕTE³

noortekeskused, sotsiaalkeskused, ühendused noortele või pensionäridele jne. Milline on see koht, kus eri põlvkonnad kokku saavad, omavahel suhtlevad ning teadmisi ja kogemusi jagavad?

Kõigil meil on üksteiselt midagi õppida. Lisaks on tunnetatav, et meil on peale kasvanud uus ja äge generatsioon, kelle põhiliseks mureks ei ole „kuidas palju ja kiiresti pappi saada”, vaid „mida saame ühiskonnale pakkuda” ja „mina ise olen tähtis”. Need noored, kellega oleme tegevuse käigus kokku puutunud, on palju tolerantsemad kui mõned aastad tagasi. Ollakse ka avatumad, et koos vanematega midagi uut ja huvitavat ette võtta. Peredes, kus väärtushinnangud on paigas, on vanem noore jaoks eeskuju, kellelt tasub õppida. Seega mõtiskleme, miks mitte liikuda vaikselt sinnapoole, kus erinevad põlvkonnad saavad üksteisega suhelda, koos midagi ette võtta, et muuta oma kodupaik mõnusaks kohaks, kuhu on alati hea tulla ja olla.

See kõik on juba lähema tuleviku teema, seni aga jagame infot oma olemasolust ning ootame ärgsaid noori oma ideid ellu viima. Selle kõrvalt ka ise noortele ettevõtluse ja rahateemalisi koolitusi ning kultuurisündmusi

korraldades. Motivatsioon on kõrgel ja äsja käisime Keila Noortekeskuse ja Lääne-Harju valla võrgustikuga Tartus inspiratsiooni turgutaval õppereisil, külastades MakerLabi, Ettevõtlusküla ja Ahhaa keskust.

Lähiajal MÕTE³-s toimunud:

Kinobussi filmitöötuba ja koolitus 21.09.2018; reisijutud Austraaliast 28.09.2018; Harjumaa Ettevõtlus- ja arenduskeskusega koostöös seminar „Kuidas alustada investeerimisega?”, Keila Koolis räägib oma kogemustest Jaak Roosaare 16.10.2018.

Planeerimisel kiusamise ennetamisele suunatud filmiõhtu jpm.

Alates 9.10.2018 alustas ka nooremale koolieale suunatud huviring „Rahaga sõbraks”, mis õpetab juba maast madalast, mis on raha ja kuidas temaga targalt käituda, nii kasutades, säästes kui ka kasvatades.

Noortetuba MÕTE³ rahastatakse haridus- ja teadusministri kinnitatud ning Eesti Noorsootöö Keskuse elluviidava ESF kaasrahastatud programmi „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine” kirjeldatud tegevuste raames.

Oleme püstitanud endale küsimuse, mis on noorteteema? Kas see on kuidagi eraldiseisev teema, mis ülejäänut sihtgruppi ei kõneta? Või kas noortesündmus on kuidagi teistsugune kui täiskasvanute sündmus?

Milline on see koht, kus eri põlvkonnad kokku saavad, omavahel suhtlevad ning teadmisi ja kogemusi jagavad? Kõigil meil on üksteiselt midagi õppida.

064

Maris Pošlin

28

Põhja-Tallinna Noortekeskus, juhataja

Mitmekülgsus, alati noor ja sügavus. Need märksõnad kirjeldavad minu jaoks kõike. Noorsootöös ei ole ühtegi samasugust tööpäeva, mis muudab selle töö niivõrd põnevaks ja motiveerivaks. Noorsootöös saab jääda alati nooreks... see tähendab olla justkui mingitest piiridest vaba – mänguline maailm, lapselik rõõm ja põnevad avastused. Kõige selle kõrval on noorsootöö iseenesest väga sügav – kõik, mida me teeme, on tugeva mõjuga ja noore arengule oluline. :)

066 SA INNOVE RAJALEIDJA

Karjääri- ja
õppenõustajad

Rajaleidjad on valinud noortega töötamise, sest see on hindamatu tagasiside, kui noor ütleb pärast nõustamist, et see, mida me igapäevaselt teeme, tõesti aitab teda elus edasi ning ta tunneb, et temasse usutakse. Seepärast on Rajaleidjad valinud noorsootöö – sest me valime noored.

067 Marke

44
Noorsootöötaja

Mulle meeldib noortega tegeleda ja iga nende õnnestumine teeb rõõmu ka mulle.

068 Kelly Käär

26
Tallinna Ülikooli
noorsootöö
korralduse
magistriõppe
tudeng

Kuna noored on meie tulevik, siis soovin noori kaasata ja suunata erinevatesse noorteprojektidesse, programmidesse või kogukonna töösse, et meie noortest saaksid aktiivsed ja silmapaistvad kodanikud.

069 Maria Uuetoa

29
Tähe noorteklubi
juhatuse liige

Minu huvi sai alguse inspireerivatest eeskujudest – huviringide juhendajatest, õpetajatest ja teistest noortega tegelevatest spetsialistidest, kes armastasid oma tööd. Noorsootöö on valdkond, mis võimaldab ühe korraga nii suuri seiklusi kui ka midagi päriselt ära teha, kellelegi abiks olla. Minu jaoks on oluline ka mitteformaalse ja formaalse haridusega tegelevate inimeste üksteisele lähendamine, et üheskoos rikastada Eesti noorte võimalusi elus läbi lüüa.

070 Urve

37
Noorsootöö
spetsialist

Noorsootöö on andnud ja annab ka tulevikus mulle rohkesti enesearendamise võimalusi.

071 Triinu Sepp

30
Huvijuht

Noorsootöö hõlmab nii palju erinevaid valdkondi ja ameteid, et siin ei hakka kunagi igav ja kui vajad muutust, on seda lihtne teha noorsootöö enda sees.

072 Lilia Leiman

Tunnen, et olen
veel noor :)
Huvijuht

Noortega töötades püsib ka ise noor!

073 Jane Miller- Pärnamägi

41
Tantsuvaldkonna
edendaja

Noortevaldkonda panustades toetan inimesi, kes viivad loodud väärtustel põhinevalt edasi Eesti elu siis, kui ise enam ei jaksa. Samas annab noortega tegutsemine sütitavat energiat, et olla ise aktiivsemalt kaasaegsesse muutuvasse maailma kaasatud ning elukestvalt õppida.

074

Anna Kuzina

36

Koolitustegevuse projektijuht / Noortepassi ekspert

Sest noored vajavad armastust, hoolivust, hellust, austust, eneseteostuse võimalusi ja lihtsalt tähelepanu. Ning kõike seda (ja veelgi enam) pakubki noorsootöö ;) Samuti väärtustan kõrgelt seda, et õppimine noorsootöös toimub veidi teistmoodi. Olen seda ise noorena kunagi kogenud ning see tundus küll hämmastav avastus olevat – naudin siiani ja kutsun üles kaasa lööma! Tore on noori võimestada ning sütitada neis kirk õppimise ja arenemise vastu.

075 Aune Suve-Kütt

41

KOV noorsootöö
spetsialist

Liitusin skautliku noorteorganisatsiooniga 12-aastaselt, õige pea sai minust väikese skaudisalga juht, sealt edasi algas teekond organisatsiooni juhatusse. Kõik see pakkus palju huvitavaid väljakutseid ja võimalusi enesearenguks ja maailma tunnetamiseks ning nägemiseks. Skautlik liikumine pakkus huvitavat noorsootöö kogemust, mis omakorda viis noorsootöö hariduse omandamiseni Tallinna Pedagoogilises Seminaris. Aastatepikkune erialane töö nii ametnikuna kui ka vabatahtlikuna on olnud mitmekülgne ning pakub aeg-ajalt huvitavaid väljakutseid. 29 aastat tööd noortega on mitmetähenduslikult huvitav meeskonnatöö kogemus.

076 Kadi Bruus

49

Viimsi valla haridus-
ja noorsootöö
peaspetsialist

Noorsootöö on nii huvitav ja mitmekülgne ja pidevalt muutuv valdkond. Tore on kaasa mõelda ja tegutseda selles valdkonnas, mis puudutab noori, nende osalemist, aktiivsust, arenemisvõimalusi, ning samas ka kaasa aidata kõrvalejäänud noorte eneseleidmisele. Ma olen noorsootööd õppinud nii Soomes kui ka omandanud magistriraadi Tallinna Ülikoolis. Olen noorsootöö valdkonnas töötanud alates 1994. aastast. Mulle meeldis olla uue valdkonna ülesehitamise ja rajamise juures, kaasa rääkida Eesti noorsootöö arengus ja teha koostööd Euroopa Nõukogu ja Euroopa Liidu institutsioonidega. Nüüd kohaliku omavalitsuse tasandil töötades näen, kui palju on võimalusi noorsootöös panustada, nii kohalikul, riiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil. See on eriline valdkond, mida saab arendada koostöös noortega, neid kuulates ja kaasates. Olen valinud noorsootöö, kuna see on nii huvitav, põnev, mitmekülgne, muutuv ja arenev, lihtsatest projektidest uuringute ja tõenduspõhiste otsusteni, koostöös noorte ja teiste noorsootöötajatega.

**LUGU
SELLEST,
KUIDAS ÜKS
TAVALINE ARENGU-
PROGRAMM PÄÄSTIS
VÄIKESE TÜDRUKU,
KELLE
LOOVTÖÖVIHIK
OLI LIIGA
ÕHUKE**

Päris põnev on ette kujutada sellise mõnusa, veidi „Amélie” moodi filmi algust, kus kaamera hüppab korraks läbi iga inimese juurest, kes just praegusel hetkel seda ajakirja sirvib. Näiteks tema, väike muhelus suunurgas, terane pilk üle pealkirjade libisemas, oma tillukeses kontoris, äravajunud polstriga sohval, aurav kohvitass, piuksuv mobiiltelefon, võtmekimp, kuhi töökavasid, koolituskavasid, Exceli-tabeleid, aruandeid ja projektitaotlusi töölaual laiali... Järgmisena sina ise, just praegu, suures plaanis...

Ja siis, kui lootusrikkalt helge filmi algusmuusika, teate küll, see tidimp-tridip-tididididiii vaibub, rullub lahti igaühe oma lugu. Kuidas me jõudsimme sellesse hetke, ninapidi noorsootööst rääkiva ajakirja sisse? (Lehekülje keeramise heli).

Minu lugu viib siniste koolivormide aega. Oli 1988. aasta sügis, käisin kolmandas klassis, meil oli esimest korda olnud loovtund, õpetaja jagas tagasi parandatud töid, kommenteerides paari lausega, kuidas keegi ülesande lahendanud oli. Kui kord minuni jõudis, muutus ta hoiak. „Laineli, miks sinu vihik nii õhuke on?”, „Ma ei tea, mis sellest siis on?”, „Mis tooniga sa minuga räägid, kohe püsti?” Koperdasin vastu valusat formaalsust ning hakkasin sealtpeale kahtlema ja katsetama. Kogu haridusteed saatis trotslik – kas tõesti on vorm tähtsam kui sisu? Oh, kuidas sai vastandatud ja originaalitsevad – paljajalu, sassis juustega, pahupidi riided seljas, trükitähtedega, roheline pastakaga, käitumine „kaks”, uurimistöoks uurimistöö uurimine, mida iganes selleks, et joonida igaveseks alla see liiga õhuke vihik – miks ometi välised normid üldse olemas on, ah? Isegi kunstikõrgkoolis käies saatis mind pidev paine – ikka need reeglid-stereotüübid-eelarvamused, ka loominguilisuse võlumaana näivas haridusasutuses. Lõpetasin kooli teosega, mille idee oli raamidest välja tulemine,

ning mida paradoksaalselt hinnati väga teistsuguseks. Milliste kriteeriumite järgi saab nii vabas kategoorias, nagu kunst, olla teistsugune?

Heitlus, või lausa vehklemiturniir, vormilisusega jätkus Eesti Kunstiakadeemia interdistsiplinaarsete kunstide magistrantuuris, kus sain hindamatu kogemuse hoopis antiformaalsusest. Sel ajal, kui teised üliõpilased koostasid akadeemilisi tekste, lugesid võõrkeelset erialast kirjandust ning harjutasid semiootilist analüüsi, istus meie kursus pimedas koopas ja kuulas kadunud ekstsentriku luulet, kükitas kinni-seotud silmadega Kalamaja pargis puu all või sumpas Paldiski pankrannikul võõni lumes, et tabada zen-energia puhangut. Magistritöös „Pro forma” püüdsin peegeldada eneseküllast süsteemi ennast – mitteformaalne õppetöö peab päädima kindlalt reglementeeritud formaadiga. Kuidas ja miks esitada ebateaduslikku teadusliku-laadses vormis? Esitlesin institutsioonikriitikat institutsioonikriitikale mitteomases formaadis. Provotseerisin ja eksperimenteerisin ning seegi konks neelati alla. Professorid lausa praksusid ärritusest. (Praksumise heli.) Hariduse piirid tõmbusid pillikeelena pingule. Taas kord liiga teistsugune.

Ja korraga pöördus senine kogemus peapeale – minust endast sai kunstikooli õpetaja. (Ärev trummipöörin.) Vastutus kümnete noorte aja, meeleolu, teadmiste, oskuste ja motivatsiooni eest andis mu senistele otsingutele täiesti uue suuna. Jõudsin koolitusele. Juba see sõna ise – koolitus – kõlas nii kummaliselt, aga moodul mooduli järel murenesid kaitsemüürid ning koorus väike ime – tundsin, et olen lõpuks omas mahlas, üldsegi mitte teistsugune, vaid täiesti normaalne. Kõik need ülikriitilised küsimused hariduse meetodite kohta asetustid õigetele kohtadele. Kui hea on olla noorte kõrval, kui sa tajud nähtamatuid niite formaalsuse ja

mitteformaalsuse vahel. Selle tunde nimi on eneseteostus.

Ja nii istus see väike tüdruk rahulikult pinki tagasi, ta teadis, nüüd, 30 aastat hiljem, et liiga õhuke vihik ei ole elus mingi mõõdupuu; kui sa ei mahu raamidesse, ei ole asi sinu väärtuses, vaid hoopis raamide suuruses või kujus – neid saab painutada ning üle värvida!

Sellelgi artiklil oli etteantud teemadering: milleks arenguprogramm teid innustas, milliseid meetodeid olete kasutanud, kuhu suunas teie mõtted praegu edasi liiguvad töös noortega? 3500 tähe marki... Ma ei mahtunud nendesse raamidesse, sest see kogemus oli liiga suur, liiga isiklik, et kirjutada – olen väga tänulik, kasutan paljusid mänge ja harjutusi iga päev, oleme korraldanud mitmeid ägedaid, ka üle-eestilisi sündmusi, saanud unustamatuid eduelamusi, töö noortega on nagu vitamiinilaeng, plaaninime tulevikus veelgi kihilise- maid loovprojekte katsetada, soovitan väga osa võtta arenguprogrammi koolitustest, messidest ja kohtumistest...

Tegelikult on nii, et kui see ajakiri on Sul juba näpus, siis Sa tead seda kõike väga hästi. Ma lihtsalt ei usu, et Sulle peab tutvustama, kui inspireeriv on üks praktiline arenguprogramm, kolleegidega kohtumine, väärtuste jagamine mõttekaaslastega. Sa tead isegi FB- või koduleheaadresse, kust leida Sind ootavat infot.

Sa oled selle filmi staar, Sinu lugu, kuidas Sa siiani jõudsid, on väga-väga väärtuslik, tervitan seda väikest tegelast alguskaadrites, kes hoiab käes pliiatsit, et joonistada kunstitunnis lill – keskelt kol-lane ja viie punase õielehega, täpselt selline, nagu õpetaja ees teeb, nagu kõik 23 klassikaaslast püüdlilikult järgi teevad. Sa võid talle ütelda, et proovime seekord täiesti teisiti. (Linnulaul ja pildid kõige veidramatest ja oma-pärasematest fantaasiaõitest, igaüks oma nägu ja tegu.)

TEKST
–
Laineli Parrest
Kunstikooli õpetaja
Vabade kunstide MA
Kahe poja emme

FOTO
–
Kajar Kattai

Kui hea on olla noorte kõrval, kui sa tajud nähtamatuid niite formaalsuse ja mitteformaalsuse vahel. Selle tunde nimi on eneseteostus.

077

Annika Silde

36

Koordinaator, noortelaagite korraldaja

Ma soovin, et meie noortel oleks tulevikus Eesti parim kodu, mis üldse olla saab. Noortega koos tegutsedes, noorte jaoks nendele parimat võimalikku keskkonda luues, loome koos tuleviku meile kõigile. Noortega töös on käegakatsutavad tulemused ja see töövaldkond pakub alati õpikogemust – iga uus põlvkond, iga uus noorterühm õpetab mulle alati midagi uut minu enda kohta. Pidev areng!

078 Merle Salusoo

47

Juhataja

See on olulise missiooniga töö – selle kaudu saan noortele pakkuda võimaluse läbi erinevate tegevuste oma tugevuste, annete leidmise rõõmu :), õnnestumisi, eneseületusi jmt

079 Ene Pikner

57

Noortekeskuse

juhataja/noorsootöö spetsialist

Minul oli väga ilus ja teguderohke ning põnevust täis lapsepõlv – toetavad vanemad, head õpetajad ja huvialaringi juhendajad. Olles Räpina Aianduskoolis draamaringi juhendaja, märkas, et paljudel noortel see puudub, mis oli minul. Sellest tekkiski soov jagada oma kogemusi, oskusi, teadmisi, elutarkusi (lähikukkumisi, õnnestumisi) noortega ning seetõttu sai loodud MTÜ Räpina Avatud Noortekeskus, kes tegutseb tänaseni, juba 16. aasta minu juhtimisel. Kunagi ütles üks noor, et noortega töötamine on mulle ilusalongi asemel – koos noortega oled nooruslikum ja hing ei vanane. Leian, et selles on tõetera sees. Noortega koos tegutsedes neile õpetades ja neilt õppides on õhkkond avatum, ausam, vahetum ja emotsionaalsem.

080 Karoliine Kask

30

Tõstamaa

Keskkooli huvijuht-noorsootöötaja

Mulle meeldib olla huvijuht ja noorsootöötaja! Teha iga päev koostööd vingete ja vahvate noortega, mõeldes välja uusi ideid ning ellu viia võrratuid üritusi ja muid tegevusi. Me toetame üksteist ja püüame leida lahendusi probleemidele – ühiselt oleme tugevamad. Noored teevad mind nooreks :)

081 Kristel

35

noorsootöötaja

Meeldib töö mitmekesisus, vahetu kontakt noortega ja võimalus noorte jaoks midagi ära teha. Meeldib, et saan neid suunata ja tekitada neile võimalusi uusi asju turvaliselt proovida.

082 Kaidi Forostovets

42

Noortejuht

Alustasin 10 aastat tagasi vabatahtliku noorsootööga ja põhjus on lihtne – et olla teadlik, mis võimalused on mu oma lastel ja mida nendega koos teha :-)

083 Gerri Alamets

46

Noorsootöötaja

Pidev enda arendamine-arenemine, hingelt igavesti noor, särasilmsed noored ümbritsevad mind, seinast seina ideed, aegedad väljakutsed, rahvusvahelised kogemused, erinevad kultuurid, süüa noorteka filmiöödel popkorni koos noortega, unistada koos noortega ja aidata unistusi ellu viia, oodata alati uue kooliaasta algust teatud ärevusega, Erasmus+ ääretult huvitav maailm, välisriikide vabatahtlikute kogemused = uued sõbrad, suured sõbrad, tööd rohkem kui 24/7, toetav võrgustik, toetavad noored, kes ise juba asjatavad noortemaastikul, ja neid põhjuseid on veel palju-palju-palju :)

084 Anneli

45

Noortekeskuse juhataja

Valisin noorsootöö, sest teadsin, et õpetajaks ma saada ei soovi, aga mind on alati vaimustanud noorte inimeste elujõud ning ideed. Noortega tegeledes õpid iga päev midagi uut ja oled pidevas arengus.

085

Deniss Jeršov

42

Tartu Kunstikooli õppejõud, EUYA juhatuse liige

Sest „Kids need structure”, nagu Colin Powell on kunagi ilusti sõnastanud. Minu praegune panus noorsootöö valdkonda seisnebki selles, et toetada ja julg(u/e) stada lapsi ja noori nende õppimise teel. Nad on juba täis ideid ja mõtteid, kuidas muuta maailma, aga mõnikord ei suuda seda sõnastada või ei julge kaasa rääkida. Siin tuleme meie, vanad metsnikud, ja näitame, kus on kuiv rada, lühem tee ja vähem sääski.

086 Hillar Tamme

62

Helirezissöör

Oma lapsed on suureks sirgunud ja nendest on saanud tublid inimesed. Nüüd näen tihti erinevate saatustega, katkiste hingedega noori inimesi. Kui saan vahel kellelegi neist pakkuda rõõmu ja eneseteostuse võimalust, siis teeb ka endal südame soojaks.

087 Karin Siig

42

Õpetaja

Sära noorte silmis!

088 Irina Kevel

53

Vastutav

noorsootöötaja

Tahan aktiivselt panustada noorte arengusse.

089 Ruudi

21

Klienditeenindaja,
õpilane

Huvitav õppekava.

090 Kate Kasvo

22

Üliõpilane

Esmalt soovisin minna õppima sotsiaaltööd, kuid seejärel kuulsin kuskilt lauset, et edukas ja efektiivne noorsootöö aitab ennetada seda, millega hiljem sotsiaaltöötajad peavad oma töös tegelema ja silmitsi seisma. Elu suunas mind ise laste ja noorte poole ning sain eelnevalt noorsootöötaja tööd praktiliselt proovida ning seejärel teadsin, et soovin seda õppida ja rohkem teadmisi saada. Soovin anda enda panuse, et lapsi ja noori suunata selles suunas, et nendest kasvaksid kaastundlikud ja elutargad täiskasvanud inimesed, kes hoiavad nii ennast, enda lähedasi kui ka keskkonda, milles elavad.

091 Kristina

22

Klienditeenindaja,
noorsootöötaja

Lai valdkond, mis annab suure ülevaate noortest, nende elustiilidest, aitab aru saada oma käitumisest ja usun, et aitab ka oma laste kasvatamisel.

092 Sirelin

22

Noorsootöötaja

Valisin noorsootöö, et olla noorele kui sõber, kes oskab neid vajadusel suunata ja pakkuda võimalusi enesearenguks, luues sobivat keskkonda ja võimalusi.

093 Klaire Leigri

41

Noortekeskuse juht

Töö noortega teeb mind õnnelikuks ning hoiab noorena.

094 Marit Kannelmäe-Geerts

35

SA Archimedes
noorteagentuuri
asejuhataja

Mina valisin noorsootöö isiklikust maailmamuuvtvast kogemusest. Minu huvikooli teatriõpetaja Virko Annus tegi noorsootööd selle kõige vägevamas tähenduses: kaasavalt, avatult ja jõustavalt. Alates enda osalusest, aga ka hilisema õppimise ning töötamise kogemus on kinnitanud, et noorsootöö on parim koht, kus ennast, teisi ja maailma paremini tundma õppida. Omandada oskust, hoolida endast ja oma suhetest teistega. Ning seda kõike teadmise, et sinuga on sel teekonnal üks toetav täiskasvanu. Noorsootöö on väärtuslik partner teistele valdkondadele, mis noorte eluga seotud.

095 Birgit

21

Noorsootöö
eriala tudeng

Pakub laiahaardelist võimalust leida tööd erinevatest valdkondadest. Lisaks pakub enesearengut toetavaid võimalusi.

UURINGUD, STRATEEGILINE TEGUTSEMINE JA RAHVUS- VAHELINE NOORSOOTÖÖ KUI NOORSOO- TÖÖTAJA PARIMAD SÕBRAD ENESE- ARENDRAMISEL

TEKST

–
Maarja Käger
Balti Uuringute Instituut

FOTOD

–
Kajar Kattai

Viimase saja aasta jooksul on Eesti noorsootöö kohta tehtud hulganisti uuringuid ja neisse on panustanud väga palju aega ka vastajad. Kas uuringutest on aga üldse mingit kasu olnud?

Peale poliitikute ja ametnike võiksid uuringutel aktiivsemalt silma peal hoida ka noorsootöötajad ise, et noppida sealt välja endale olulisim – nii poleks igaühel vaja endale jalgratast leiutada. 2017. aastal tehtud noorsootöötajate koolitusvajaduse uuringu kohaselt vajavad umbes pooled neist ka juhendamist, kuidas uuringuandmeid oma töös rakendada.

Jah, tõenäoliselt ütlevad nüüd paljud noorsootöötajad, et suure töökoormuse tõttu pole neil aega uuringuid üksipulgi läbi lugeda ega kõiki neile vajalikuks peetavaid pädevusi arendada. Jah,

noorsootöötajad on sageli väga hõivatud ega pääse kasulikuna tunduvale koolitusele ajapuudusel. Jah, neil ei pruugi olla piisavalt raha tasulisteks koolitusteks ja neile võib tunduda mõistlik võtta vastu kõik, mis tasuta koolituste seast vajadustele vastab.

Kas siin pole aga mitte küsimus prioriteetide seadmises? Nii mainitud koolitusvajaduse uuring kui ka Erasmus+ Youth in Action (edaspidi Erasmus+) noortevaldkonna õpirändeprojektide mõju-uuring näitasid, et sageli valivad noorsootöötajad endale koolitusi ja projekte hetkeolukorra ja -emotsiooni ajal. Selle asemel peaksid valiku kriteeriumid olema hoopis tööülesannete mitmekesisuse ja organisatsiooni eesmärkide arvestamine.

Kas olete mõelnud, kus oleksid Eesti riik ja meie

suurettevõtted praegu, kui nad poleks endale sihte seadnud? Või kui nende tegevus ei ühtiks riigi valitud poliitikaga? Kõigepealt tuleb kokku leppida organisatsiooni missioon (eesmärk) ja visioon (ideaal, mida soovitakse saavutada) ning siis hakata nende poole liikuma. Kui koolitus- ja enesearenguotsuseid tehes pole missioon ja visioon silme ees, on lihtne ennast üle koormata ning tegeleda kõrvalisemate asjadega.

Mõlemast nimetatud uuringust selguski, et rohkem kui pooled Eesti noorsootöötajad või noorsootöö organisatsioonid ei oska end hästi noortepoliitikaga ega noorsootöötajatele loodud suunistega kursis hoida või neid oma igapäevatöös arvestada. Siin on noorsootöötajatel tarvis juhtkonna tuge, et nad peaksid oma töö kvaliteedi ja organisatsiooni

kui terviku arengu huvides silmas prioriteete. Samuti tuleb organisatsiooni eesmäärke seades ja tegutsedes arvestada riigi prioriteetidega.

Noorsootöötajate koolitusvajaduse uuringus tulid ühtede peamiste arendamist vajavate valdkondadena esile kultuuridevahelise suhtluse põhimõtete tutvustamine, kultuuridevaheliste pädevuste arendamine ja koostöö valdkonna sidusrühmadega. Kõiki neid oskusi pidas umbes iga kolmas noorsootöötaja enda puhul üksnes rahuldavaks või halvaks.

Tänapäeva keskkond on üha mitmekultuurilisem ning koostööd on vaja teha erinevate rahvuste, organisatsioonide ja huvirühmadega. Seepärast on inimväärikuse, vabaduse, demokraatia, võrdsuse ja muude inimõiguste aluseks olevate põhiväärtuste

„On tulnud mõistmine nende projektidega ja üritustega, et saame teha rohkem partnerluses.”

„Rahvusvaheline dimensioon annab hästi palju juurde. Vahel on vaja kohtuda inimestega erinevatest riikidest, et näha, kuidas nemad mõtlevad.”

„Kultuuridevahelise suhtluse puhul tuleb noorsootöötajal endal esmalt peeglistse vaadata. Noorsootöötajal on oluline teada ja analüüsida, millised on tema enda stereotüübid ja/või eelarvamused teiste kultuuride või rahvuste kohta. Kas ja kuidas see omakorda mõjutab tema hoiakuid ja käitumist nii isiklikus elus kui tööl. Noorsootöötaja on tihti noore jaoks eeskujuks ning tundmatute ja uute teemade juures teenäitajaks. Vahetu suhtlemine teise kultuuri esindajatega on väga mõjus stereotüüpide muutmise ja eelarvamuste kummutamise viis.”

Kristi Jüristo, Hannes Sildnik, Kaja Ainsalu
„Rahvusvahelise noorsootöö mõttevihik”, 2014.
Allikas: <https://www.slideshare.net/rannala/2013-1230-rahvusvahelinenoorsootoomottevihik>

austamine ning austamise õpetamine esmatähtsad, et toetada eri rühmade lõimumist ja tagada rahu.

Kas pole seega mitte kultuuridevahelise suhtluse toetamine, sh inimõiguste haridus, ka noorsootöötaja üks olulisimatest oskustest? Kuidas saavad noored teada, milline on õige käitumine, kui meedias kajastatakse peamiselt negatiivset ning ka noorsootöötaja ei õpeta seda oma eeskujuga ja vajalikul hetkel asjakohase sekkumisega? Kultuuridevahelise suhtluse toetamise oskused on tema jaoks veelgi olulisemad ajal, mil tolerantsus ühiskonnas väheneb, esineb euroskeptitsismi ja äärmuslikkust ning kokkupuude endast erinevatega peadib üleolekute ja kallaleminekuga.

Nende probleemidega toimetulekuks pakub väga häid

võimalusi rahvusvaheline noorsootöö, sest noorte kõrval vajavad ka töötajad ise rahvusvahelist kogemust. Tänu sellele oskavad nad anda noortele paremini edasi teadmisi kultuuride kohta ja rahvusvahelise suhtluse oskusi.

Õpirändeprojektide mõju-uuringust selgus, et rahvusvahelistes koolitus- ja toetustegevustes osalevad noorsootöötajad leiavad neist uusi tutvavaid ja kolleege, kellelt nõu küsida. Samuti aitab väliskogemus näha oma probleeme teise pilguga, suurendab töömotivatsiooni ning võimaldab tegeleda oma katsumustega ulatuslikumalt ja mõjusamalt.

See mõju on suuremgi, kui läheneda rahvusvahelisele koostööle strateegiliselt ja lõimida see organisatsiooni teiste tegevustega. Sama näitasid teiste riikide

„Alati on seda väga hea teada, et inimesed igal pool Euroopas teevad sarnaseid asju. Meie noored ja liikmed kirjutavad oma sõpradele või partneritele ja küsivad nõu, kuidas te tegite seda projekti või töötate selle teemaga, mis on rohkem arendatud mõnes teises riigis.”

kogemused, mida jagati 6. septembril 2018 Viinis toimunud konverentsil RAY Triangular Summit.

Erasmus+ programmi riikide kogemuste võrdlust küll veel koostatakse, kuid vähemalt Eesti puhul on näha, et rohkem tuleb kolleege toetada tegevuste ettevalmistamisel ja elluviimisel ning jätkutegevuste valdkonnas, lähtudes alati visioonist ja missioonist. Kui kasutada välissuhetest saadud teavet oskuslikult ja sihipäraselt, võib leida kogu organisatsioon palju uusi võimalusi ning suurendada oma tegevuste jätkusuutlikkust.

Erasmus+ programm on üks neist, mis on pakkunud rahvusvaheliseks koostööks suurepäraseid võimalusi, näiteks noorsootöötajate õpirände, uuendustele suunatud strateegilise koostöö ja poliitikakujundamise kujul. Nii projektide hindajad kui ka neis osalenud peavad väärtuslikumaks projekte, mille sisu lähtub konkreetsete osalejate vajadustest. Toome selle kohta kolm head näidet Eesti kontekstist.

Hiiumaa Noorsootöö Keskuse projekti „Effective Inclusion and Participation on island” õppevisiidina käisid Eesti maapiirkondade noorsootöötajad Islandil, et õppida noorte osaluse toetamist. Projekti teeb eriti väärtuslikuks asjaolu, et kõigepealt tuvastati osalevate noorsootöötajate tegelikud vajadused ja seejärel sobitati nendega

pädevuste arendamise võimalused. Õpikogemusi analüüsi projekti käigus iga päev ja suurt tähelepanu pöördati sellele, kuidas rakendada õpitut igapäevatoos.

Sillamäe Huvi- ja Noortekeskus Ulei korraldas projekti „Breaking barriers – effective work with at risk groups” osana Eesti huvi- koolide, Põhja Prefektuuri ja välisriikide riskinoortega tegelevate organisatsioonidega seminari, et jagada häid praktikaid tööst riskinoortega. Tulemusi tutvustati noorte seas väga populaarseks osutunud noortefestivaalil Breaking Barriers.

H&H Noored korraldasid projekti „DIY: Diversity and Inclusion for Youth – Do it Yourself!” osana koolituse, mille keskne teema oli kaasatus. Projekti eesmärk oli arendada noorsootöötajate pädevusi, et nad oleksid avatumad erinevustele ühiskonnas ning edendaksid noorte seas mitmekesisust ja kaasatust. Nagu eespool mainitud projektides, olid ka siin vajadused ja tegevuskava hästi läbi mõeldud.

Paraku ei osale Eesti kohaliku tasandi noorsootöö organisatsioonid (noortekeskused ja -ühingud, huvikeskused jt) ega noortega otse suhtlevad noorsootöötajad Erasmus+ programmis väga aktiivselt. Erasmus+ noortevaldkonna õpirändeprojektide mõju-uuringu kohaselt on nende jaoks üks suurimaid takistusi hirm astuda

esimene samm – napib tahte jõudu ja riskijulgust.

Erasmus+ programmis on selle peale mõeldud: osalenute hinnangul on loodud suurepäraseid võimalusi rahvusvahelise noorsootöö harjutamiseks. Näiteks korraldavad Erasmus+ projektide Eesti partnerid ja SA Archimedes noorteagentuur mõnikord lühiajalisi tegevusi ka Eestis. Nii saab noorsootöötaja alustada rahvusvahelistumise teed koduses keskkonnas. Samuti pakuvad lühiajalised enesetäiendusvõimalused välisriikides võimalust kogeda multikultuurset keskkonda kogemusvahetust ja toimetulekut ilma suure ettevalmistuse ja vastutusega.

Seejärel tasub osaleda mõnes koolitus- ja toetustegevuste projektis partnerina, hiljem eestvedajana. Strateegilise koostöö projektid võimaldavad juba tihedamat ja pikaajalisemat rahvusvahelist koostööd. Kõigi nende sammude tegemine eeldab juhtide ja kolleegide toetavat ning julgustavat suhtumist, arutelusid ja eesmärkide seadmist.

Üks ja sugugi mitte vähetahtis tahk noorsootöö kvaliteedi parandamisel on info oskuslikum jagamine, sest osa täiskasvanuid ega noori ei pruugi algul uskuda, et noorsootöötajad suudavad pakkuda noortele midagi väärtuslikku. Kuidas saab keegi teine meid tunnustada või meie tegevust oluliseks

pidada, kui me ise seda ei tee või tehtavat seletada ei oska? Seepärast tuleks noorsootöötajatel õppida paremini oma tööd avalikkusele tutvustama ja teha partneritega tihedamat koostööd. See puudutab ka organisatsioonide kodulehti – need peavad olema ajakohased ja selgesti ütlema, miks noorsootöös midagi tehakse. Näiteks tuleks selgitada, miks on vaja teha rahvusvahelist noorsootööd.

Vastuseks artikli alguses esitatud küsimusele selle kohta, kas sajandi vältel tehtud uuringutest ka mingit kasu on olnud, saab seega öelda, et noorsootöötajad võiksid otsida nendest ja teadusartiklitest tuge, innustust ning uusi mõtteid julgelt. Töötajaid toetades ja missiooni-visiooni meenutades on selles suur roll ka juhtidel.

Iga algus on raske ja edasiliikumiseks tuleb harjumused kõrvale jätta. Toetagem selles üksteist ja kasutagem ära võimalusi, mis on meile arendustegevuste toetamiseks noorsootöö valdkonnas antud.

Ei jäägi üle muud, kui soovida meile kõigile edu Eesti riigi ja selle alustalaks olevate noorte arendamisel. Ja ärgem unustagem, et uuringuid ja tegevuskavu koostatakse, noorsootöötajatele vajalikke pädevusi uuritakse ning poliitilisi suuniseid sõnastatakse ikka ainult selleks, et noorsootöötajad saaksid arendada ennast, oma organisatsiooni ja kogu valdkonda eesmärgistatumalt ja kindlamalt.

„Eesti jääb nii kitsaks, et me vajame uute ideede jaoks uut pilti, mujalt maailmast saadavat pilti. Mitte, et seal oleks võib-olla teisiti ja ülekantav, vaid selle töö käigus tulevad mingid uued ideed või mõtted. /.../ Selleks, et toimuks areng, tuleb teha midagi teistmoodi.”

NOORSOOTÖÖTAJA AMETITEGA SAAB PEAGI TUTVUDA VIRTUAALREAALSUSES

TEKST

– Eesti Noorsootöö Keskus

FOTO

– Kajar Kattai

Juba sel sügisel on valmimas noorsootöötaja ameteid tutvustavad interaktiivsed töötoad, mille eesmärk on tõsta karjääriteadlikkust noorsootöö valdkonnas ning tutvustada laiemale avalikkusele noorsootöötaja ametite mitmekülgsust.

Kavatsus luua noortele nutikas lahendus noorsootöötaja ametitega tutvumiseks on sündinud erinevate osapoolte kaasamisel – idee väljatöötamisel on osalenud nii noored ise kui ka noorsootöö esindajad, lisaks on kaasatud IT-spetsialiste.

Selline noorte, noortevaldkonna esindajate ning IT-spetsialistide vaheline koostöö on vajalik, et leida kaasahaaravaid lahendusi, mis võimaldavad hoopis uuel moel viia noorteni olulist infot erinevate karjäärivõimaluste kohta. Samuti aitab see valdkonda laiemale üldsusele atraktiivsemalt tutvustada.

Uute lahendustega saavad noored tutvuda näiteks noorsootöö- ja haridusasutustes ning info- ja karjäärimeessidel. Tutvustatakse kaheksa noorsootöötaja ametit, mille puhul saavad noored teadmisi nende eripäradest, konkreetsetest tööülesannetest ja töövõtetest ning võtmeoskustest:

- 1 avatud noortekeskuse noorsootöötaja;
- 2 kooli huvijuht;
- 3 ringijuht;
- 4 huvikooli õpetaja;
- 5 maleva või noortelaagri kasvataja;
- 6 rahvusvahelise noorsootööga tegelev noorsootöötaja;
- 7 mobiilne noorsootöötaja;
- 8 noorsootöötaja kultuuriasutustes.

Interaktiivseid lahendusi noorsootöötajate ametite tutvustamiseks otsisime riigihanke kaudu, mille tulemusena osutus väljavalituks Eesti Noorsootöötajate Kogu (ENK). ENKi projektijuhi Minna Kohjuse sõnul annab noorsootööd tutvustav töötuba noorele parema ettekujutuse töö iseloomust. Näiteks aitab

töötuba mõista, et noorsootööd saab teha paljudes erinevates asutustes (kool, huvikool, tänav jne) ning samas on ametiga tegelemiseks oluline ettevalmistatus. „Virtuaalreaalsus on hea võimalus noortel päriselt läbi proovida, milliste olukordade ja valikutega peab noortega töötav inimene teinekord silmitsi seisma, ning ise probleemolukordades otsuseid langetada. Ehk siis tegemist on põneva töötoaga, kus rollid on vahetunud ja noor saab hetkeks järele proovida üht võimalikku karjääri-valikut,” selgitas Kohjus.

Interaktiivseid töötube noorsootöötaja ametitega tutvumiseks rahastatakse haridus- ja teadusministri kinnitatud ning Eesti Noorsootöö Keskuse elluvii-davas ESFi kaasrahastatud programmis „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine” kirjeldatud tegevuste raames.

096

Merlin Vares

36

Noorsootöötaja, Kuressaare ANK Noortejaam

Noorsootöö avab uksi, millest noortel enamasti aimugi ei ole. Koos nendega avanevat maailma avastades vaimustun ka ise, katsetades piire ja võimalusi, luues kontakte ja täites unistusi. Ja tõesti-tõesti – ma saan selle eest veel ka palka :)

097	Kadri Eensalu 40 YFU Eesti MTÜ tegevjuht	Noored on tulevik :) Ning noortega tegelemine annab positiivset energiat igasse päeva.	102	Bärbel Salumäe 31 Noorteinstruktor	Elustiil ja võimalused olla ise noor(uslik) ja aktiivne. Minu võimalus panustada teadlikult noore tulevikku ja aidata seeläbi kaasa ühiskonna toimimisele.
098	Taimi Talpas-Taltsepp 61 Noorsootöötaja	Tundus põnev väljakutse ja nii ongi möödunud 13,5 aastat, mida pole kahetsenud.	103	Anu 49 Juhataja	Et püsida ise noorena.
099	Ilona Rannala 46 Noorsootöö lektor	Tegelikult oli see juhuslik, õigemini üks asi viis teiseni. Alguses oli see sotsiaaltöö ja n-ö riskinoored, kellega töötasin. Ja siis vahepeal ka puudest tingitud erivajadusega noored. Aga siis otsis kohalik omavalitsus noorsootöö spetsialisti ja kandideerisin. Ja sealt algas tee, mis on kestnud juba 14 aastat.	104	Edgar Sclümmer ENTK direktor	Sest noorsootöös on iga noor väärtus.
100	Kristi Jüristo 43 Koolitaja	Sattusin valdkonda juhuslikult, läbi õpingute, kuna ei saanud soovitud erialale sisse ja midagi õppima pidi... Jäin aga valdkonda, sest see pole pelgalt mu elukutse, vaid mu elu kutse! Läbi noorsootöö saan mõjutada maailma enda ümber, panustada kõige suuremasse muutujasse (matemaatilise terminina) – noorde inimesesse!	105	Anu Liiv Tartu Erakooli tegevusjuht	Ma töötan noorsootöötajana selleks, et innustada, motiveerida ja julgustada noori tegutsema, kogemusi saama ja oma võimekust proovile panema.
101	Stiina Kütt 31 Rahvusvaheliste suhete juht	Valisin noorsootöö, sest selles sisaldub terve värvikirev ja avastamist väärt maailm – mitmekesised võimalused, erilised kogemused, põnevad inimesed, pidev areng ja uued teadmised. Lisaks leidub noorsootöö maailmas piisavalt vabadust, et minna enda valitud, või ise ehitatud, teed.	106	Pärnu Noorte Vabaajakeskus	Noored on meie tulevik.
			107	Pärnumaa noortekogu	Noored on edu võti.
			108	Lohe Looduskool	Nii saab ka ise vaimult nooreks jääda.
			109	Rajaleidja	Rajaleidja on valinud noortega töötamise, sest see on hindamatu tagasiside, kui noor ütleb pärast nõustamist, et see, mida me igapäevaselt teeme, tõesti aitab teda elus edasi ning ta tunneb, et temasse usutakse. Me valime noorsootöö, me valime noored!

TEKST
–
Maie Kiisel
RAKE, analüütik

FOTO
–
Kajar Kattai

Pöörakem tähelepanu noorsootöötaja tegevust kujundavatele raamidele

Noorteseire aastaraamatu andmed julgustavad välja tooma väärtuste ja hoiakute teooriate mahavaikitud tõesid – nimelt seda, et hoiakud ja käitumine on kaks ise asja ning väärtused on teadliku kujundamise püüete vastu võrdlemisi resistentsed.

Noorte kogemused näitasid, et nad hindavad seda, kui täiskasvanu ei küsi nende arvamust seetõttu, et keegi peab kusagil jälle aru andma, vaid selleks, et kuulata, mida noortel öelda on. Hinnatakse seda, kui osalust ei aeta liiga keeruliseks ja täiskasvanu püüab noortega samastuda.

Äsja ilmus noorte osalusele pühendatud noorteseire aastaraamat. Sellest saab näiteks teada, et Eesti noored on poliitilise ja kodanikuosalusel poolest Nõukogude Liitu või selle mõjusfääri kuulunud riikide seas esirinnas. Ühtlasi saab teada, et koolis jagatavatel teadmistel pole kodanikuaktiivsuse kujundamises märkimisväärset rolli. Samuti ei tingi noore positiivne suhtumine poliitikasse kõrgemat osalust. Millest siis nii hea tulemus?

Pikka aega on arvatud, et hoiakud ja väärtused kujundavad inimese tegevust ning selleks, et inimeste toimimist muuta, on vaja kujundada just hoiakuid ja väärtusi, nn teadlikkust. Noorteseire aastaraamatu andmed julgustavad välja tooma väärtuste ja hoiakute teooriate mahavaikitud tõesid – nimelt seda, et hoiakud ja käitumine on kaks ise asja ning väärtused on teadliku kujundamise püüete vastu võrdlemisi resistentsed.

Hiljuti on asutud taas uurima inimest teda ümbritsevas keskkonnas, mõistmaks seda,

miks mõnel puhul inimene suudab oma isiklikke seisukohti ja teadmisi maksma panna, mõnel juhul mitte. Rohkem tähelepanu pööratakse inimese kehalistele ja vaimsetele tegevusrutiinidele, mis on seotud ümbritseva elu korraldusega – reeglite, normide, tehnoloogiate, esemete ja tegevuste rahalise vääringu, taristu ja ruumiga. Leitakse, et inimene teeb seda, mis on antud kontekstis normaalne ning vastavuses tema oskustega.

Noorsootöötaja normaalsus pole aga noore normaalsus, mistõttu tuleb ette, et noori kaasatakse otsustesse ka viisil, mis nende (eri rühmade) vajadustega ei sobitu. Üks olulisemaid tegureid, mis kujundab praegu noorte otsustesse kaasamist, on näiteks noorsootöötajate vajadus kirjutada projekte ja oma tegevuse tulemusi pidevalt hinnata. Sellega kaasneb vaikumisi ettekirjutus, et tagasiside tuleb esitada arvulisel ja võrreldaval kujul. Selle ettekirjutuse täitmiseks kasutatakse üha sagedamini sellist kaasamistehnoloogiat

nagu standardiseeritud küsitlusankeet. See on mugav, sest jätab tõlgendamiseks palju ruumi. Keeruline on hinnata, kas 20, 40 või 60% on vähe või palju. Et tagasiside sõlmub rahaliste võimalustega, kasvab aruandja soov jätta endast head muljet ning tõmmata tagasi enesekriitikas ka siis, kui see tundub kohane. Ka noored ei oska ankeedi kõrval teistsuguseid meetodeid soovida – kogemus lihtsalt puudub. Ankeetküsitlus on niivõrd normaalne, et selle kõrvalnähte ei pandagi tähele.

Näiteks seda, et noori vanemate heakskiidul ning õpetaja käsul klasside viisi lähimasse arvutiklassi suunates minnakse vastoolu uurimiseetika ja noore enesemääratlemisõigusega. Küsitlusele vastamine on muutunud mänguks, mida kõik kaasa mängivad, kuigi selle abil on raske mõista, mida siis täpselt ette võtma peaks. Vestlused noorsootöötajatega näitasid, et sisulisi järeldusi noorte vajaduste kohta teevad nad hoopis vahetute kokkupuudete,

põgusate vestluste, ühistegevuse ja järeleproovimise varal. Noorte kogemused näitasid, et nad hindavad seda, kui täiskasvanu ei küsi nende arvamust seetõttu, et keegi peab kusagil jälle aru andma, vaid selleks, et kuulata, mida noortel öelda on. Hinnatakse seda, kui osalust ei aeta liiga keeruliseks ja täiskasvanu püüab noortega samastuda.

Seega selleks, et anda noorte arvamusele rohkem jõudu, tuleb tegeleda ka noorsootöötajate tööd kujundavate reeglitega ja nende oskusega uusi tagasiside- ja hindamismeetodeid endale toimivaks rutiiniks kujundada. Millest aga ikkagi noorte kõrgemad skoorid osalemises Ida- ja Kesk-Euroopaga võrreldes? Pakun, et noorte otsustus- ja tegevusvabaduse arenguks loovad innustava keskkonna parem majanduslik toimetulek, turvalisem elukeskkond, vähem sotsiaalse toimetuleku probleeme, järjest enamate asutuste soov oma tegevuses noortele vastu tulla, väiksem ja vahetum riik ning rohkem maailmas ringiliikumise võimalusi.

110

Jim Ashilevi

34

Kirjanik, näitleja, saatejuht

Noorsootöö viib kokku ea- ja mõttekaaslastega üle maailma, suurendades uudishimu maailma asjade vastu ja tahet nende mõjutamises osaleda. Silmaring laieneb, põnevus kasvab ja sõpruskond ka!

111 Triin Ulla
38
Programmijuht

Olen alati teadnud, et noorte kaudu saab kujundada ühiskonda. Enesetõhusad ja sotsiaalselt pädevad noored, kellest saavad enesetõhusad ja sotsiaalselt pädevad täiskasvanud, on iga ühiskonna unistus!

112 Nele
33
Õpetaja

Et hoida vaim uudishimulik ja kursis tuleviku suundadega.

113 Heidi
29
Noorsootöötaja

Sest ma ise olin aktiivne noor, kelle mentorid noortekeskuses olid mulle eeskujuks. Tahtsin pakkuda ise teistele sama emotsiooni.

114 Triin
31
Karjääriinfo spetsialist

Sest see on huvitav, mitmekülgne, ühiskonnale vajalik ning ma õpin iga päev midagi uut.

115 Kristel
36
Juhi kohusetäitja

Noortega töötamine annab ja võtab tohutult energiat, hoiab sind ennast nooruslikuna, esitab igapäevaselt ootamatuid väljakutseid ning on loominguline ja rutiinivaba töö.

116 Kristiina Pernits
38
SALTO Koolituse ja Koostöö Ressursikeskuse koordinaator

Miks ma ta tookord valisin? See juhtus üsna juhuslikult – noorsootöö tuli, võlus ja sobis. Ajaga tuli veendumus, et see ongi see ala, millega ma tegeleda tahan ja mille kaudu parema maailma loomisesse panustada saan.

117 Mariann
37
Karjäärinõustaja

Sest ma usun noortesse. Nende uudishimusse, loovusesse, inimlikku tarkusesse ja headusesse. Kuigi vahel nad kukuvad, kahtlevad kõiges ja kõigis ning on kurvad ja vihased. Võib-olla vahel nad ei tea, kes nad on ja kuhu kuuluvad. Või on lihtsalt igav. Noorsootöö on justkui sõber, kes on olemas, julgeb öelda tõe, kuid pakub võimalust ka lihtsalt olla sina ise. Käib sinuga koos ja laseb sul ise valida. Koosolemine ja kasvamine. Avatus võimalustele.

118 Natali Väli
33
Näitleja

Varem ei osanud ma seda kindlasti niimoodi teadvustada või mõelda, aga tagantjärele analüüsides saan aru, et mind võlus ning võlub siiani noorte inimeste valmisolek. Noorte energia ja teotahe. Noored harva eitavad, nad pigem jaatavad. Noored mõtlevad harva nii, et mingi asi pole võimalik. Nad pigem mõtlevad, kuidas teha asi võimalikuks. Kuidas luua, teostada. See valmisolek, nende energia, jaatamine, vaimustumine, veidi barjäärideta mõtlemine on see, mis on noorsootöös paeluv. Mõtlen ise siiani, kuidas seda endas hoida, ning on alati värskendav puutuda kokku töös või hobides noorte inimestega.

119 Marko
30
Koolitustegevuste kvaliteedijuht-koordinaator

On vähe valdkondi, kus enesearenguvõimalused oleksid sedavõrd avarad kui noorsootöös.

- 120

Kristi Raudlepp

26

Koolitustegevuste spetsialist

Olen valinud noorsootöö, et panustada Eesti ühiskonna arengusse.
- 121

Jari Pärigma

25

Õppejõud

Noored on meie tulevik ja järgmine põlvkond ei pea kogema minu takistusi.
- 122

Katri Hoogand

29

Õpetaja/
Noorteagentuuri akrediteerija

Töö inimesega, eriti veel kasvava ja arenevaga pakub emotsioone, väljakutseid ja vaheldust.

- 123

Piret Palm

56

Noorsootöötaja

Miks? Kindlasti ei osanud ma lapsepõlves unistada, et soovin saada noorsootöötajaks. Selles ametis olen töötanud nüüd juba kümme aastat. Olin õppinud agronoomiks, kohalikus kogukonnas, oma MTÜ alt kirjutasin projekte noortele loodushuvilistele. Noortekeskusest oli lahkunud juba mõnda aega tagasi töötaja ja mulle pakuti seda kohta. Mõtlesin, kaalusin. Agronoomil ja noorsootöötajal on ju ühine eesmärk – mida külvad, seda lõikad, kasvatad ja kastad :). Otsid lahendusi põua ja tormi järel. Noorsootööga kurssi viimiseks ja õigel lainel seilamiseks astusin Tallinna Pedagoogilisse Seminari noorsootööd õppima. Mulle meeldis, tööl sain kõik koolis õpitu praktikasse panna. Viiekümnenenda sünnipäeva kingituseks oli mul diplom kõrgkoolist. Ma olen tänulik oma töö eest, nende noorte eest, kellega olen koos väga palju erinevaid emotsioone kogenud. Mul on palju tuttavaid, sõpru, kolleege. Iga päev on eriline. Ühel päeval mängisime lastega lauamänge. Meil oli väga lõbus ja järsku küsis üks lastest: „Piret, kus Sa töötad?“. Üllatunult vastasin: „Siin, noortekeskuses!“ „Ja Sulle makstakse selle eest palka ka,“ oli tema veel rohkem üllatunud.

124

Karin Öövel

30

Euroopa
Solidaarsuskorpuse
programmijuht

Noored inspireerivad mind. Mulle meeldib näha sära nende silmis, elada kaasa nende muredele ja rõõmudele ning toetada nende geniaalsete ideede elluviimist.
- 125
- Sinu nimi

Sinu vanus

Sinu põhjus, miks oled valinud noorsootöö
- MIHUS

LK 53

KOOLITUS-KALENDER

SA Archimedese noorte-agentuur tegeleb alates 1997. aastast noorte, noorsootöötajate ja noortevaldkonna arengu toetamisega ning rahvusvahelise koostöö edendamisega, olles ühtlasi Eesti suurim noortevaldkonna täienduskoolituste pakkuja. Ka käesoleval aastal on Noorteagentuur korraldamas hulgaliselt häid ja kasulikke koolitusi, mis aitavad kaasa noortevaldkonna spetsialistide ametialasele arengule ning millel osalemine pakub suurepärase võimalust kohtuda valdkonna tegijate ja kolleegidega erinevatest Eestimaa paikadest.

Noorsootöötajatele ning kõigile teistele valdkonnast huvitatutele mõeldud koolituskalender asub veebilehel Mitteformaalne.ee ja see töötati välja koostöös Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutusega (HITSA). Noorteagentuuri koolituskalender on väärtuslik tööriist, mille abil planeerida osavõttu erinevatest noortevaldkonna koolitustest.

Isiklik kasutajakonto HITSA lehel pakub ligipääsu koolituskalendri öpisüdamuse põhjalikule infole ja lõpp-aruandele. Samuti teeb konto omamine lihtsamaks koolitustele registreerimise ja koolitusandmete haldamise ning võimaldab kasutajana teada anda oma koolitusvajadustest, mis vaadatakse üle uue aasta koolituskava kokkupanemise eel.

SA Archimedes
Noorteagentuuri koolituskalendri leiad aadressilt <http://mitteformaalne.ee/kalender/>

Neil, kes soovivad end rahvusvahelisel tasandil täiendada, on võimalik leida meelepäraseid enesetäiendamise võimalusi aadressilt <http://noored.ee/koolitused/rahvusvaheline/>

Kui käesoleva ajakirja lood on hingelähedased ja soov nendel teemadel end täiendada, siis saad end registreerida järgnevatele koolitustele:

Noorsootöötaja – kutse, mitte amet

08.11.18

Tartu

Töörühmades toimuvates aruteludes on osalevatel noortevaldkonna tööandjatel võimalus läbi rääkida ja ühtlustada arusaamasid: millise noorsootöö keskkonna loomist noorsootöötajalt oodatakse, missuguste rollide kandmist eeldatakse ning missuguseid õpi- ja enesetäiendamise võimalusi on vaja pakkuda noorsootöötajale tema kutseoskuste arenemiseks.

Noorsootöötaja kosisioon – töö keeruliste juhtumitega

22.11.18

Haapsalu

Noorsootöötajate kosisioonirühm võimaldab üksteist professionaalselt toetada: arutada igapäevase töö probleeme, leida sobilikke võimalusi nende lahendamiseks, kuulata üksteise emotsioone ning anda tagasisidet. Aidates kaaslasi aidatakse ka iseennast.

Vaenukõne ennetus – kuidas see noorsootöösse puutub?

23.11.18

Jõgeva

Töötoas leitakse vastused küsimustele, miks on hooliva ja noorte mitmekesisust toetava keskkonna loomine oluline ja kuidas noored vaenukõneta keskkonnas jõudsamalt arenevad. Luuakse tööriistad, mida noorsootöötaja saab kasutada vaenukõnega tegelemisel.

NÕSK ja Erasmus+: Mis loomad on noorsootöötajate õpiränne ja strateegiline koostöö?

22.–23.11.18

Tallinn

Koolituse raames saab tutvuda Erasmus+ programmi noorsootöö arendusprojektide võimalustega ning saada personaalset nõustamist võimalikele projektiideedele. Koolitusel räägime kahest tegevustüübist:

- 1 KA1 noorsootöötajate õpirände projektidest (*mobility of youth workers*)
- 2 KA2 strateegilise koostöö projektidest (*strategic partnerships in the field of youth*).

Koolitus „ONE 2 ONE” – õppimise toetamine üks-ühe suhtluses noortega

27.01–2.02.19 kandideerimistähtaeg 13.11.18

Budapest

„ONE 2 ONE” on programmi Erasmus+ Euroopa Noored raames korraldatav rahvusvaheline koolitus, mille fookuses on noorsootöötajate võimalus toetada noorte arengut läbi üks-ühele individuaalse suhtluse. Koolituse käigus uuritakse lähemalt õppimise olemust ja arutletakse, mida tähendab õppimise toetamine üks ühele suhtluses; jagatakse kogemusi erinevatest lähenemistest ja keskkondade mõjust õppimisele ning arendatakse oskusi toetamiseks õppimisega seonduvat eneserefleksiooni.

Ajakirja MIHUS väljaandmist
toetatakse Euroopa Sotsiaalfondi
ja Eesti Vabariigi kaasrahastamisel
2014–2020 elluviidavast
tegevusest „Noorsootöötajate
koolituste arendamine”

Ajakiri on trükitud FSC sertifikaadiga
paberile loodussõbralike värvidega.

MIHUS on Eesti noortevaldkonna
ajakiri, mis toob noorsootöötajatele
ning teistele valdkonnast huvitatutele
kätte hetkel aktuaalsed teooriad,
arvamused, uuringud ja praktikad
noorsootöös. Ajakirja nimi on
eestikeelne sünonüüm sõnadele
kvaliteet, hoolivus ja väärtus, mis kõik
iseloomustavad noorsootööd, kuhu
poole ühiselt püüdleme. Ajakirja
esimene number ilmus 2009. aastal.

Ajakirja väljaandja:
**SA Archimedese
noorteagentuur**
Koidula 13a, 10125
Tallinn tel 697 9236

noored.ee
mitteformaalne.ee

Toimetaja:

Gea Grigorjev

Keeletoimetus:

Anu Rooseniit,
Keeletoimetus OÜ

Kujundus:

Johannes Naan

Esikaane ja tagumise
sisekaane foto:

Kajar Kattai

Trükk:

Spin Press

EESTI VABARIIK

ISSN: 1736-860X

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks